

TYEC

Abordarea aspectelor legate de ocuparea forței de muncă
de către populația tânără :
măsuri și strategii pentru Actorii Dialogului
Social European

TYEC partners:

avec le soutien de la Commission Européenne
with the support of the European Commission
Cu sprijinul acordat de Comisia Europeană

The project TYEC is co-financed by the European Commission, DG Employment, Social Affairs and Inclusion under the call for proposals VP/2012/001

Conținut

Introducere

6

Abordarea aspectelor legate de ocuparea forței de muncă de către populația tânără: măsuri și strategii pentru Actorii Dialogului Social European”- prezentare sumară și constatări

11

Prezentare generală a situației din Europa	12	
Șomajul în rândul tinerilor		12
Rata șomajului pe termen lung în	13	
Inactivitate printre tineri NEET ȘI TINERET	14	
Abordarea șomajului în rândul tinerilor la nivelul UE	15	
Provocări în procesul de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor		17
Abandon școlar timpuriu		17
Tranziția de la școală la locul de muncă		18
Acces la un proces de calitate de ocupare a forței de muncă	18	
Măsuri de îmbunătățire a stagiilor de practică		18
Măsuri privind îmbunătățirea calității locurilor de muncă	19	
Măsuri privind stimularea inserției profesionale		20
Caracteristicile specifice țării	21	
ITALIA		21
BELGIA		22
FRANȚA		22
ROMÂNIA		23
SPANIA		24

Includerea generației tinere în contextul socio-economic european: măsuri și strategii de promovare a antreprenoriatului în rândul tinerilor

26

Observații preliminare: Procesul de ocupare a forței de muncă de către populația tânără și rolul antreprenoriatului	26	
Cadrul general UE cu privire la antreprenoriatul în rândul populației tinere	30	
Antreprenoriatul în rândul populației tinere și desfășurarea de activități independente conform strategiei Europa 2020	30	
O privire de ansamblu asupra politicilor & măsurilor de sprijin din UE	32	
Perspectiva țărilor partenere: Cifre & Măsuri	33	
Belgia	33	
Franța		33
Italia		34
Romania		35
Spania		35

Analiza costurilor: impactul social al șomajului existent în rândul populației tinere la competițiile naționale și locale în cadrul țărilor partenere

Costurile sociale determinate de șomajul în rândul tinerilor	37
Preocupări sociale ca urmare a denaturărilor survenite pe piața forței de muncă	38
O generație ‘însăimântată’: inegalitate socială, marginalizare și pierderea încrederii în instituțiile politice	38
Aspecte demografice și de sănătate	43

Lista tabelelor

Table 1: Employment Rates 2008-2012	12
Table 2: Unemployment Rates 2008-2012	13
Table 3: Long Term Unemployment Rates 2008-2012	13
Table 4: Inactivity Rates 2008-2012;	14
Table 5: NEET Rates 2008-2012	14
Table 6: ESF Funding across countries	16
Table 7: Impact of education level on unemployment across different age groups (2008 and 2012)	17
Table 8: Part-time Employment Rates 2008-2012	19
Table 9: Involuntary Part-time Employment Rates 2008-2012	20
Table 10: Temporary Employment Rates 2008-2012	20

Introducere

În ultimii douăzeci de ani am asistat la o evoluție a politicii europene, care a acordat treptat tinerilor un rol din ce în ce mai important și deciziv. Având în vedere faptul că tinerii sunt considerați ca fiind resursele principale pentru viitorul Uniunii Europene, dezvoltarea de politici în favoarea acestora a devenit esențială în vederea promovării procesului de creștere economică, socială, culturală și profesională a noilor generații de europeni. Totuși, perspectivele cu privire la ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor rămân sumbre. În 2012, unul din cinci tineri sub 25 de ani care își caută un loc nu poate găsi.

Deși Comisia Europeană și Partenerii Sociali Europeni consideră acest lucru ca fiind "inacceptabil", este evident faptul că există o problemă specifică serioasă și anume șomajul în rândul tinerilor, în cadrul problemei mai ample a șomajului în general, experimentată de mai multe țări UE. Prin urmare, criza, care, în ultimii ani, a lovit din greu majoritatea țărilor europene, are efecte serioase asupra oportunităților de angajare ale tinerilor. Aceasta este o problemă semnificativă pentru că ea presupune consecințe negative asupra viitorului generațiilor de tineri și prin urmare, al întregii populații europene.

Ca urmare a evoluțiilor negative tot mai puternice de pe piața forței de muncă pentru tineri, în ultimii ani, combaterea șomajului și a precarității tinerilor a devenit una dintre prioritățile partenerilor sociali europeni.

Tinerii au devenit astfel principala țintă a strategiilor politice ale UE, al căror scop este acela de a răspunde așteptărilor acestora, de a le apăra drepturile și, în același timp, de a-i încuraja să fie activi în societate dezvoltând un nou "sentiment de apartenență" la UE și "cetățenie activă".

Tinerii au o experiență de primă mână a dezechilibrelor cauzate de schimbările economice, sociale și politice rapide în curs de desfășurare în ultimii ani. Comparativ cu ceilalți actori, în termeni generali, tinerii au o poziție mai slabă și mai puțin protejată.

Tinerii sunt mai vulnerabili pe piața muncii, ei sunt supra-reprezențați în locuri de muncă temporare și cu normă redusă și ca urmare este mai mult probabil ca aceștia să se confrunte cu șomajul în timpul recesiunilor. Lucrătorii ocazionali ocupă zona gri unde principalele locuri de muncă și protecția socială sunt adesea reduse în mod semnificativ, dând naștere la o situație de incertitudine în toate domeniile vieții. Confrunțați cu aceste semne de disconfort, tinerii au reprezentat obiectul de studiu al multor sondaje care au fost efectuate cu privire la condițiile lor în Statele Membre UE, oferindu-ne astfel informații importante despre dezamăgirea tinerilor și evidențiind încă o dată necesitatea urgentă a unui proiect colectiv în care interesele lor pot fi reprezentate adecvat.

Pentru a face față acestei situații, UIL și UIL Toscana – împreună cu alți parteneri europeni – au propus Comunității inițiativa "TYEC" – Abordarea aspectelor legate de ocuparea forței de muncă de către populația tânără: măsuri și strategii pentru Actorii Dialogului Social European, co-finanțat de Direcția Generală pentru Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune a Comisiei Europene.

UIL, UIL Toscana, OIM și grupul de sindicate, "organizațiile patronale" și partenerii asociațiilor din Spania, Franța, Italia, Belgia și România adoptă această inițiativă contribuind la activitățile și obiectivele ambițioase, care, pentru un an, îi vor implica în testarea de soluții inovatoare pentru a încuraja angajarea tinerilor din Europa și vor consolida identificarea și schimbul de bune practici la nivel european și vor efectua - ca principal rezultat final - acest studiu comparativ analizând principalele dimensiuni sociale și politice ale condițiilor de viață ale tinerilor europeni.

Proiectul TYEC are principalul scop de a coordona concret și de a arăta actorilor instituționali, sociali și politici și principalelor asociații din cele 27 de state membre ale UE implicate în lupta împotriva șomajului și precarității, care măsuri și abordări pot fi luate pentru a asigura o coordonare mai bună între agenții sociali, diversele părți interesate și nivele (local, regional, național și european) și o implicare mai mare a tinerilor în căutarea și implementarea de soluții durabile.

UIL și UIL Toscana sunt mândri de a fi sponsorizat acest proiect întrucât creșterea constantă a șomajului și, în special, a șomajului în rândul tinerilor devine îngrijorătoare, nu doar la nivel regional, dar și la nivelul Italiei și Europei.

În Italia, în ultimii câțiva ani caracterizați de o criză economică severă, rata șomajului în rândul tinerilor a depășit 35%. În Toscana, în 2002, rata șomajului în rândul tinerilor a ajuns la 32%. În același timp, oportunitățile de angajare pentru tineri sunt din ce în ce mai flexibile și precare. Într-un ciclu economic precum cel prezent și în lipsa unui sistem de protecție eficient, acești tineri și mai ales familiile lor suportă partea dificilă a acestei situații.

Tinerii sunt, sunt de asemenea, mai susceptibili de a fi angajați în temeiul unor contracte temporare. În Uniunea Europeană, aproximativ o treime dintre tineri lucrează în astfel de circumstanțe comparativ cu 11% dintre adulți. Locurile de muncă temporare sau cu normă redusă sunt foarte adesea singurele alternative disponibile pentru tineri. Utilizarea mare a contractelor pe termen scurt în economie, în ansamblu, este un alt indicator al deteriorării condițiilor de pe piața forței de muncă pentru tineret, în Uniunea Europeană.

Mai mult, dacă privim datele și tendințele acestui fenomen la nivel macroeconomic, realizăm că șomajul în rândul tinerilor a atins proporții alarmante în economiile avansate și în mod special în Zona euro. Criza economică și financiară care lovește în prezent Uniunea Europeană a declanșat schimbări profunde. În Uniunea Europeană, rata șomajului în rândul tinerilor a ajuns la 22.7% (în cel de-al treilea trimestru din 2012), respectiv dublu față de rata șomajului în cazul adulților și nu există astfel de semne sau perspective pentru o inversare a acestei tendințe. Sunt aproape 5.5 milioane de șomeri tineri și peste 7.5 milioane de tineri până în 25 de ani nu lucrează în prezent și nici nu urmează un program de educație sau de formare (așa numitul grup NEET, indivizi care nu sunt în căutarea unui loc de muncă și nici nu participă la programele de educație și formare). De fapt, datele furnizate de Eurostat, Oficiul de Statistică al UE, arată în aprilie, că 5.46 milioane de tineri până în 25 de ani erau neangajați în cele 27 de State Membre UE, dintre care 3.36 milioane în țările din Zona euro, ceea ce este echivalent cu o rată medie a șomajului în rândul tinerilor de 22.7% în Uniunea Europeană și 22.2% în zona euro, deși cu valori maxime cu greu durabile înregistrate în ultimele luni în Grecia (52.7%) și Spania (51.5%) și rate foarte ridicate, totuși, depășind 30% în Slovacia (39.3%), Portugalia (36.6%), Italia (35.9%), Lituania (33.6%), Belgia (32.4%),

Letonia (31.9%) și Irlanda (30.3%). În termeni generali, cu excepția Germaniei, Austriei și Olandei, toate celelalte state membre UE înregistrează rate ale șomajului în rândul tinerilor de peste 15 % și, în cele mai multe cazuri, de peste 20 %. Pretutindeni rata șomajului în rândul tinerilor este cel puțin dublu față de cea a întregii populații, în timp ce numărul de tineri fără locuri de muncă continuă să crească: între aprilie 2011 și iunie 2012 a existat o creștere de 268.000 de șomeri tineri în Uniunea Europeană și de 214.000 în zona euro. În ciuda atenției sporite acordate în general de politicile naționale problemei ocupării forței de muncă pentru tineri, nu există un consens cu privire la măsurile care ar trebui luate pentru o orientare mai bună a tinerilor. Având în vedere creșterea acută a șomajului, există convingerea larg răspândită că doar o îmbunătățire generală a situației economice și a pieței forței de muncă poate avea un impact pozitiv și asupra tinerilor. În plus față de efectele imediate ale crizei, trebuie să ținem cont de faptul că, deși la niveluri mai reduse, șomajul în rândul tinerilor și inactivitatea reprezintă costuri și daune pentru societate. Aceste costuri sunt legate de prezent - sprijinul acordat, precum și câștigurile și impozitele necollectate -, dar implică și costurile sociale pentru viitor, deoarece acestea au efecte care își lasă amprenta, cu un impact negativ și pe termen lung asupra viitoarelor nivele de venituri, riscul de șomaj viitor, efectele asupra rezervelor din sănătate, ajutor social și pensii. În acest context, tinerii, care au mai puține resurse și poziții decât ceilalți, sunt persoanele cele mai vulnerabile la schimbări, care urmează căile mai fragile și riscante, deoarece măsurile luate nu sunt canalizate într-un proiect colectiv. Schimbarea afectează rapid multe aspecte ale vieții lor, cum ar fi aspectele economice, politice și sociale.

Europa nu își poate irosi talentele și viitorul acestora.

În cadrul strategiei Europa 2020 și a inițiativei emblematică "Tineretul în mișcare", parteneriatul stabilit cu proiectul TYEC – conștienți fiind de faptul că nu există o măsură care se poate aplica în toate țările și printr-o abordare multilaterală – a fost în mod activ implicat în proiectarea de politici și măsuri care vizează creșterea șanselor de inserție profesională pentru tineri și de promovare mai intensă a participării tinerilor la ocuparea forței de muncă, chiar prin promovarea dialogului social.

Cu scopul de a concepe noi forme de cooperare consolidată realizabile și eficiente și de a oferi noi modele de politici și strategii, precum și stimulente și orientări pentru ocuparea forței de muncă pentru tineri – luând în considerare, în special, nivelele ridicate ale șomajului și sub-ocupării pieței forței de muncă, declinul în calitatea locurilor de muncă disponibile pentru tineri, detașarea de pe piața forței de muncă și accesul lent și dificil la locuri de muncă decente - parteneriatul a efectuat acest studiu comparativ împărțită în trei piloni fundamentali:

1. analiza comparativă a eficacității politicilor implementate de țările partenere europene pentru a combate șomajul în rândul tinerilor în perioada 2008-2012;
2. includerea generației tinere în contextul socio-economic european: măsuri și strategii de promovare a antreprenoriatului în rândul tinerilor;
3. costul social al șomajului: impactul social și economic și efectele asupra generațiilor de tineri.

Politicile cu referire la tineri trebuie să fie proiectate pe baza cunoștințelor deținute cu privire la aceste aspecte, la conținutul schimbărilor care pot surveni și trebuie abordate într-un mod integrat

pentru a obține rezultate eficiente. Conștientizarea acestei nevoi a determinat parteneriatul să integreze diferite nivele de analiză. Prin urmare, în acest caz, spre deosebire de studiile tradiționale efectuate asupra tinerilor, această analiză cuprinde principalele dimensiuni ale condițiilor de viață ale tinerilor cu vârste cuprinse între 18 și 30 de ani și anume educație, activitate profesională, stil de viață, modele culturale, implicare politică și socială, valori și coeziune socială.

De aici decurge necesitatea de a realiza un studiu care prezintă și asigură analiza tuturor aspectelor problemei, cu dorința sinceră de a prezenta câteva propuneri practice pentru a face reprezentanții economici și sociali, precum și instituțiile naționale și europene, conștienți de această problemă, pentru că ei dețin o influență mai mare asupra programelor și deciziilor politice ale Comisiei și Parlamentului European.

Din punct de vedere operațional, odată cu pregătirea și analiza temelor acestui studiu, partenerii s-au concentrat în principal pe trei priorități imediate comune celor trei piloni: analiza eficienței politicilor referitoare la ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, din țările partenere; oferirea instrumentelor, mecanismelor și strategiilor de promovare și încurajarea utilizării fondurilor structurale ale noii programări UE pentru perioada 2014-2020; asigurarea celei mai răspândite difuzări a informațiilor și schimbul de politici și abordări implementate de Proiect în favoarea ocupării forței de muncă în rândul tinerilor între administrațiile locale și partenerii sociali din cadrul Uniunii Europene.

1. Analiza eficienței politicilor menite să promoveze ocuparea forței de muncă de către tineri în țările partenere.

Această prioritate prezintă pe larg relația complexă care există între politicile active de ocupare a forței de muncă, tinerii europeni și piața forței de muncă, prin explorarea dinamicii și caracteristicilor structurale ale diferitelor contexte naționale din 2008 și până astăzi. Scopul este cu siguranță ambițios, întrucât examinarea relației dintre politici, tineri și ocuparea forței de muncă înseamnă abordarea mai multor aspecte: relația cu familia de origine, participarea culturală, socială și politică, precum și caracteristicile de educație și căile de formare.

În cadrul studiului, partenerii s-au concentrat în special pe anumite aspecte predominante:

- politicile economice și cu privire la ocuparea forței de muncă pentru ocuparea forței de muncă de către tineri, care s-au dovedit eficiente și de succes;
- politicile relevante adoptate în țările europene pentru a sprijini inserția profesională a lucrătorilor tineri și pentru a extinde accesul acestora la protecția socială;
- studii de caz amănunțite asupra a cinci țări (Italia, Spania, România, Belgia și Franța) pentru o mai bună înțelegere a cauzelor diferențelor și asemănărilor de pe piața forței de muncă (contracte temporare și principiile flexicurității) în cazul tinerilor calificați;
- inserția profesională, formare, educație, competențe și tranziția de la școală la locul de muncă, inițiativele de practică, inclusiv dimensiunea lor transnațională;
- antreprenoriatul în rândul tinerilor și dezvoltarea activităților independente;

2. Stimularea utilizării fondurilor structurale se încadrează în noua programare europeană pentru perioada 2014-2020

Studiul definește instrumente și strategii operaționale care pot fi folosite pentru a aborda problema șomajului în rândul tinerilor prin încurajarea utilizării eficiente a Fondurilor structurale ale UE [Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondul Social

European (FSE)], precum și inițiativele UE ale căror linii directoare vor fi stabilite - pentru perioada de programare 2014-2020 - de Comisia Europeană în conformitate cu prioritățile europene funcționale. În acest sens, parteneriatul dorește să dezvolte noi abordări care, în timp, ar trebui să devină o parte integrantă din practicile obișnuite și strategiile specifice pentru fiecare obiectiv local și context național pentru a promova locuri de muncă mai multe și mai bune. În acest sens, studiul este un ghid operațional oferit actorilor instituționali locali pentru a fi adaptat și folosit ca un instrument eficient pentru implementarea proiectelor și acțiunilor comune la nivel european, care au scopul principal de a sprijini angajarea tinerilor prin favorizarea acțiunilor inovatoare, propunerilor transnaționale, efectului de multiplicare al activităților și adoptare de abordări de analiză și de lucru de "jos în sus", mai degrabă decât "de sus în jos" prin mobilizarea mai facilă a abilităților și experienței unei game largi de actori, care sunt cel mai bine plasați pentru a identifica problemele și nevoile locale, regionale și multi-sectoriale.

3. Asigurarea celei mai răspândite diseminări și schimburi de politici și abordări implementate de Proiect în favoarea ocupării locurilor de muncă de către tineri între guvernele și partenerii sociali din cadrul UE

Studiul comparativ a fost elaborat cu scopul de a se adresa celui mai mare număr de actori instituționali și membri ai asociațiilor care funcționează în context european. Studiul comparativ va atrage atenția asupra creării de parteneriate inovatoare și multilaterale, implicând guvernele, partenerii sociali, instituțiile de învățământ, comunitățile și tinerii înșiși, în vederea realizării de programe urgente și concrete cu prioritate pentru ocuparea forței de muncă pentru tineri. Nimic care să nu întrevadă o acțiune colectivă puternică și parteneriatul la nivel național, regional și european nu va reuși să schimbe în bine situația grea a tinerilor pe piața forței de muncă. În acest sens, parteneriatul din cadrul proiectului TYEC joacă un rol important în această activitate, în scopul de a facilita schimburile reciproce la toate nivelurile și de a crea noi parteneriate și sinergii pentru a face față crizei.

UIL Toscana , împreună cu UIL la nivel național și toți partenerii proiectului TYEC , doresc să promoveze și să sprijine orice inițiative menite a atinge obiectivele acestui studiu, astfel încât să abordeze serios problema ocupării forței de muncă pentru tineri în Europa, dezvoltarea de sisteme economice, protecția sistemelor sociale și a drepturilor lucrătorilor, cu ambiția clară de a contribui la consolidarea coeziunii europene.

TYEC “Abordarea aspectelor legate de ocuparea forței de muncă de către populația tânără: măsuri și strategii pentru Actorii Dialogului Social European”- prezentare sumară și constatări

Șomajul în rândul tinerilor, în mod special, a devenit un risc pentru stabilitatea socială, politică și economică în Europa. Șomajul în rândul tinerilor înseamnă un procent ridicat de resurse economice neexploatate și reducerea producției și a potențialului de creștere economică, amenințând încălcarea valorilor de egalitate și coeziune dintre generații, o caracteristică semnificativă a justiției sociale. Situația permanentă de criză determinată de șomajul din rândul tinerilor crește, de asemenea, riscul turbulențelor sociale și politice, întrucât din ce în ce mai mulți tineri își pierd încrederea în paradigma economică de astăzi. Prin urmare, șomajul în rândul tinerilor este o situație care merită urgent atenție.

Majoritatea statisticilor disponibile cu referire la ocuparea forței de muncă includ în rândul tinerilor populația cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani. În unele cazuri, statisticile fac referire la persoane cu vârste cuprinse între 30 și 34 de ani și rareori se referă la persoane cu vârste cuprinse între 25 și 29 de ani, vârstă de altfel extrem de importantă în dezvoltarea economică și formarea familiei. Tinerii se confruntă cu siguranță cu anumite dezavantaje pe piața muncii în comparație cu adulții. Totuși, trebuie menționat că ei înșiși reprezintă un grup divers. Există anumite sub-grupuri în rândul lor care sunt mai vulnerabile șomajului și sub-ocupării forței de muncă. În cadrul categoriei tinerilor, există diferențe importante cu privire la vârstă, sex, statut social și economic, nivelul de cultură, educație și competențe, origine etnică, migrație/rezidenți naționali, persoane cu dizabilități, etc. Cu toate că acest raport oferă o prezentare generală a situației ocupării forței de muncă în rândul tinerilor din Europa, trebuie să amintim faptul că tinerii nu reprezintă un grup omogen.

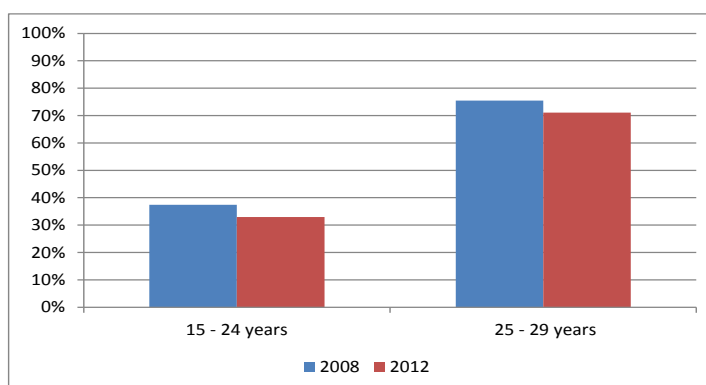
Câteva dintre problemele cu care se confruntă tinerii în mod special

- ⬆ *Dificultăți în găsirea unui punct de sprijin puternic pe piața forței de muncă*
- ⬆ *Abandonarea educației sau serviciului; precaritate și nivele scăzute de protecție socială; creșterea șomajului și a inactivității pe termen lung (în special în cazul celor care aparțin grupurilor vulnerabile și dezavantajate)*
- ⬆ *Tranziție dificilă de la școală la locul de muncă*
- ⬆ *Nepotrivirea abilităților: un număr mare de locuri de muncă vacante coexistă cu rate mari de șomaj – nepotrivirea abilităților și a aspectelor geografice este în creștere.*

Prezentare generală a situației din Europa

Rata de ocupare a forței de muncă în rândul populației cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani de 32.9% reprezintă o scădere cu 4.5 p.p în UE-27 între 2008 și 2012. **Rata de ocupare a forței de muncă în rândul populației cu vârste cuprinse între 25 și 29 de ani** este mai mare, de 71.1%. Totuși, cu excepția Germaniei și Luxemburgului (unde rata a crescut cu 2.8 p.p. și respectiv cu 4.3 p.p.), procentul de ocupare a forței de muncă în rândul populației cu vârste cuprinse între 25 și 29 de ani a scăzut în toate celelalte state membre între anii 2008-2012.

Figure 1: EU27 employment rates across age groups 2008-2012

Source: Employment (main characteristics and rates) - annual averages [lfsi_emp_a]

Table 1: Employment Rates 2008-2012

Country	15-24 Yrs			25-29 Yrs			25-64 Yrs		
	2008	2012	diff.	2008	2012	diff.	2008	2012	diff.
EU27	37.4	32.9	-4.5	75.5	71.1	-4.4	72.1	70.7	-1.4
Belgium	27.4	25.3	-2.1	80.1	75.9	-4.2	70.3	70.0	-0.3
Spain	36.0	18.2	-17.8	74.7	58.9	-15.8	69.8	61.9	-7.9
France	31.3	28.8	-2.5	78.8	74.9	-3.9	72.6	71.9	-0.7
Italy	24.4	18.6	-5.8	64.3	57.3	-7.0	65.0	63.6	-1.4
Romania	24.8	23.9	-0.9	69.2	67.8	-1.4	68.1	67.4	-0.7

Source: Employment rates by sex, age and nationality (%) [lfsa_ergan]

ȘOMAJUL ÎN RÂNDUL TINERILOR

Între 2012, **rata șomajului în rândul populației tinere în UE-27** (15-24 ani) a crescut cu 7.2 p.p. (până la 22.8%). În aceeași perioadă, rata a crescut cu 5.2 p.p. pentru populația cu vârste cuprinse între 24-29 ani, în timp ce rata șomajului în rândul populației cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani în UE-27 a crescut de la 6.0% la 9.2%.

Table 2: Unemployment Rates 2008-2012

Country	15-24 Yrs			25-29 Yrs			25-64 Yrs		
	2008	2012	diff.	2008	2012	diff.	2008	2012	diff.
EU27	15.6	22.8	7.2	8.6	13.8	5.2	6.0	9.2	3.2
Belgium	18.0	19.8	1.8	9.0	11.1	2.1	5.9	6.5	0.6
Spain	24.6	53.2	28.6	13.6	32.2	18.6	9.8	22.8	13
France	18.6	23.8	5.2	9.2	12.9	3.7	6.1	8.4	2.3
Italy	21.3	35.3	14.0	11.0	17.9	6.9	5.6	9.0	3.4
Romania	18.6	22.7	4.1	6.7	10.7	4.0	4.7	5.8	1.2

Source: Unemployment rates by sex, age and nationality (%) [lfsa_urban]

În general, țările care au fost cel mai puternic afectate de criză indică cele mai ridicate procente de șomaj în rândul tinerilor. Țările cu o rată a șomajului de peste 30% includ: Irlanda (30,4 %), Grecia (55,3 %), Spania (53,2 %), Portugalia (37,7 %) și Slovacia (34,0 %). Cele mai scăzute rate ale șomajului în rândul tinerilor sunt în Germania (8,1 %, o scădere de 2,5 p.p. față de 2008), Olanda (9,5 %, o creștere de 4,2 p.p. din 2008) și Austria (8,7 %, o creștere de 7 p.p. din 2008). În timp ce ratele șomajului în rândul tinerilor (până în 25 de ani) au scăzut între februarie 2012 și februarie 2013 în Republica Cehă (cu 1 p.p.), Germania (cu .4 p.p.), Irlanda (cu .3 p.p.) și Lituania (cu 3.6 p.p.), ratele au crescut în alte țări și chiar dramatic în Spania (cu 2.4 p.p.), Portugalia (cu 2.7 p.p.), și Cipru (cu 3.8 p.p.). Deși disparitățile de pe piața muncii au existat întotdeauna în țările din UE, criza economică a jucat un rol esențial în exacerbarea acestor diferențe.

RATA ȘOMAJULUI PE TERMEN LUNG

Rata șomajului pe termen lung în UE-27 (12 luni sau mai mult) – exprimată ca procent din totalul șomajului – 32.4% în 2012 pentru populația cu vârste cuprinse între 15-24 ani, și 47.8% pentru populația cu vârste cuprinse între 25-64 ani. Deși ratele sunt mai ridicate pentru forța de muncă adultă, a existat o creștere de 9.6 p.p. între 2008 și 2012 pentru populația cu vârste cuprinse între 15-24 ani, în comparație cu o creștere de doar 6.2 p.p. pentru populația cu vârste cuprinse între 25-64 ani.¹ Șomerii din rândul populației tinere sunt vulnerabili în mod special deoarece perioadele mai extinse de șomaj în contextul actual au un efect negativ de durată asupra viitoarei vieți de adult, incluzând riscul sărăciei, excluderii și marginalizării.²

Table 3: Long Term Unemployment Rates 2008-2012

Country	15-24 Yrs			25-64 Yrs		
	2008	2012	Diff.	2008	2012	Diff.
EU27	22.8	32.4	9.6	41.6	47.8	6.2
Belgium	27.4	29.3	1.9	53.6	49.1	-4.5
Spain	10.4	35.6	25.2	20.1	46.2	26.1
France	24.3	28.4	4.1	41.9	43.9	2.0
Italy	38.2	49.7	11.5	47.8	53.9	6.1
Romania	43.4	43.3	-0.1	40.4	46.1	5.7

Source: Long-term unemployment (12 months or more) as a percentage of the total unemployment, by sex and age (%) [lfsa_upgal]

¹ Șomajul pe termen lung (12 luni sau mai mult) ca procent din total șomaj, pe gen și vârstă(%) [lfsa_upgal]

² Implementarea de către Comisia Europeană (2012) a Inițiativei cu privire la Oportunitățile Tinerilor: prima măsură adoptată, Strasbourg, 18.4.2012

INACTIVITATE PRINTRE TINERI NEET ȘI TINERET

Trebuie menționat că șomajul în rândul populației tinere este calculat cu referire la activitatea de căutare a unui loc de muncă de către populația tânără care fie lucrează, fie caută un loc de muncă. Dar mulți tineri nu întreprind niciuna dintre cele două activități. Persoanele aflate încă în instituții de educație sau cei care sunt inactivi nu sunt incluși în general în statisticile șomajului, reducând astfel rata șomajului în rândul populației tinere. Prin urmare, trebuie luați în considerare și alți indicatori pentru a obține o imagine a situației ocupării forței de muncă în rândul tinerilor. În 2012, 57.4% dintre persoanele cu vârste cuprinse între 15-24 ani erau inactive, în comparație cu 55.7% în 2008.

Table 4: Inactivity Rates 2008-2012;

Country	15-24 Yrs			24-29 Yrs			25-54 Yrs			55-64 Yrs		
	2008	2012	diff.	2008	2012	diff.	2008	2012	Diff.	2008	2012	diff.
EU27	55.7	57.4	1.7	17.4	17.5	0.1	15.4	14.7	-0.7	51.9	47.2	-4.7
Belgium	66.6	68.5	1.9	12.0	14.6	2.6	14.3	15.0	0.7	63.9	58.6	-5.3
Spain	52.3	61.2	8.9	13.5	13.1	-0.4	16.2	13.3	-2.9	50.8	46.5	-4.3
France	61.6	62.2	0.6	13.1	14.0	0.9	11.4	11.5	0.1	60.0	52.1	-7.9
Italy	69.1	71.3	2.2	27.7	30.1	2.4	21.9	22.1	0.2	64.5	57.4	-7.1
Romania	69.6	69.1	-0.5	25.8	24.1	-1.7	21.7	20.2	-1.5	55.8	57.1	1.3

Source: Inactive population as a percentage of the total population, by sex and age (%) [Ifsa_ipga]

Termenul NEET este folosit pentru a descrie populația tânără care nu este implicată în nicio activitate de angajare, educație, sau pregătire. Acesta oferă un indicator mai precis al crizei ocupării forței de muncă în rândul populației tinere. În 2012, 20.6% din populația cu vârste cuprinse între 25-29 ani corespundea definiției NEET în comparație cu 17.0% în 2008.

Procentele NEET pentru populația cu vârste cuprinse între 20-24 ani au crescut de la 15.0% în 2008 la 18.6% în 2012. Numai 7% din populația cu vârste cuprinse între 15-19 ani corespunde definiției NEET, în comparație cu 6.5% în 2008. Cele mai ridicate procente NEET se întâlnesc în Statele Membre UE din estul și sudul Europei, cu cele mai scăzute procente în Olanda, Germania și Țările nordice. Eurofound estimează costul economic determinat de neintegrarea populația care corespunde termenului NEET ca fiind de peste 150 miliarde €, sau 1.2% din PIB, în 2011 și acest aspect trebuie să fie abordat adecvat prin adoptarea măsurilor de încurajare a procesului de ocupare a unui loc de muncă în rândul populației tinere. Există factori sociali importanți implicați în creșterea procentelor NEET în UE. De exemplu, tinerii care nu sunt implicați în educație, ocuparea forței de muncă sau pregătire au determinat creșterea riscurilor de alienare socială și politică. Aceștia au tendința de a manifesta nivele mai scăzute de implicare politică și încredere în instituțiilor lor democratice.

Table 5: NEET Rates 2008-2012

Country	15-19 Yrs			20-24 Yrs			25-29 Yrs		
	2008	2012	diff.	2008	2012	diff.	2008	2012	diff.
EU27	6.5	7.0	0.5	15.0	18.6	3.6	17.0	20.6	3.6
Belgium	5.2	7.4	2.2	15.1	16.8	1.7	15.6	18.3	2.7
Spain	11.4	10.5	-0.9	17.0	26.1	9.1	17.4	28.7	11.3
France	5.2	6.3	1.1	15.3	17.9	2.6	16.7	20.2	3.5
Italy	11.4	11.9	0.5	21.6	29.5	7.9	23.8	28.9	5.1
Romania	9.0	10.3	1.3	13.8	21.5	7.7	16.2	23.0	6.8

Source: Participation of young people in education and training, by employment status, age and sex (incl. NEET rates) [edat_ifse_18]

ABORDAREA ȘOMAJULUI ÎN RÂNDUL TINERILOR LA NIVELUL UE

Au fost lansate inițiative majore în vederea creșterii șanselor de angajare în rândul populației tinere și promovării participării la piața muncii, axându-se pe domenii principale precum: educație, ocuparea forței de muncă și tranziția de la școală la locul de muncă. Abordarea UE asupra șomajului din rândul tinerilor este situată în contextul mai cuprinzător al obiectivelor Strategiei Europa 2020, cele mai relevante obiective principale în acest domeniu fiind următoarele:

- ▲ **Ocuparea forței de muncă:** 75% din populația cu vârste cuprinse între 20-64 ani să dețină un loc de muncă
- ▲ **Educație:** reducerea ratelor de abandon școlar timpuriu sub 10%; cel puțin 40% din populația cu vârste cuprinse între 30-34 ani urmând a finaliza studii superioare

Strategia europeană de ocupare a forței de muncă se concentrează pe crearea unui număr mai mare de locuri de muncă și de o calitate mai bună în întreaga UE. În 2012, Comisia Europeană a lansat pachetul european, drept răspuns la situația persistentă a ocupării forței de muncă, cu scopul de a îmbunătăți procesul de creare de locuri de muncă, dinamica pieței muncii și consolidarea guvernării politicilor de ocupare a forței de muncă.

Semestrul european încurajează coordonarea politicilor economice de către guvernele naționale. Acest proces implică Linii directe cu privire la procesul ocupării forței de muncă, Raportul comun privind ocuparea forței de muncă, Programele de reformă națională și Recomandări specifice țării (CSR) luând în considerare diferitele circumstanțe economice din Statele Membre. Pe parcursul semestrului european 2012, 15 țări au primit astfel de recomandări specifice (CSR). Au fost de asemenea inițiate "**echipe de acțiune în rândul tinerilor**" pentru a ajuta cele 8 State Membre cu cele mai ridicate nivele de șomaj (EL, ES, IE, IT, LT, LV, PT, SK) să relice Fondurile structurale UE rămase din perioada 2007-2013, în funcție de necesități, în vederea creșterii celei mai eficiente a nivelului de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor.

Fondul Social European (FSE) este principalul instrument în rândul măsurilor la scară largă de redresare a procesului de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor. Alte programe orientate către tineri sunt sprijinite de fondurile UE, precum Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR).

Accesul la ocuparea forței de muncă (A2E) este unul dintre domeniile de abordare principale în cadrul Programelor Operaționale 2007-2013 ESF. Acest domeniu urmărește îmbunătățirea accesului la ocuparea forței de muncă și integrarea durabilă pe piața muncii a șomerilor și a persoanelor inactive, prevenirea șomajului, în special a șomajului pe termen lung și a șomajului în rândul tinerilor, încurajarea îmbătrânirii active și prelungirea vieții active și creșterea participării pe piața forței de muncă". Criza economică ce a început în 2008 a creat mai multe dificultăți pentru implementarea eficientă a programului FSE A2E. Practicile din cadrul programului FSE A2E sunt de obicei implementate prin co-finanțarea programelor guvernamentale naționale, astfel că constrângerile bugetare influențează în prezent eficacitatea domeniilor majore de intervenție din cadrul programului FSE A2E.

Table 6: ESF Funding across countries

			Number of Programmes					
Country	Total ESF Funds (millions)	Funds per MS in % EU27	Convergence		Competitiveness			Total
			nat/multi reg	regional	nat/multi reg	together with converg.	regional	
EU27	75,953	100%	29	29	12		47	117
BE	1,073	1.40%		1	1		4	6
ES	8,057	10.60%	3	8		2	11	22
FR	5,395	7.10%		4	1			5
IT	6,938	9.10%	2	5	1		16	24
RO	3,684	4.90%	2					2

*data up to 2010 / Source: Final Synthesis Report on Access to Employment, ESF Expert Evaluation Report, METIS, 2012

În 2011, Comisia a adoptat Inițiativa **Oportunităților pentru Tineri (IOT)**, care urmărește îmbunătățirea punerii în aplicare a cadrului politic existent pentru tineret, luând în considerare condițiile economice diferite din Statele Membre, concentrându-se în același timp mai mult pe nevoile tinerilor care se confruntă cu diferite obstacole pe piața forței de muncă.⁴ În cadrul inițiativei IOT, fonduri suplimentare urmau să fie direcționate către opt state membre ale UE cu cele mai mari rate ale șomajului, în scopul de a oferi subvenționarea locurilor de muncă, prevenirea abandonului școlar timpuriu și formarea profesională (EL, ES, IE, IT, LT, LV, PT, SK).⁵ În 2012, Consiliul UE a acordat statelor membre recomandări specifice pentru fiecare țară (CSR) cu privire la modul cel mai bun pentru a aborda problema ocupării forței de muncă pentru tineri. În februarie 2013, guvernele naționale trebuie să fi adoptat recomandările și să fi demarat punerea în aplicare a Schemei de Garantare pentru Tineri.

Suportul oferit de Inițiativa Ocupării forței de muncă în rândul Tinerilor va fi folosit în vederea întăririi și accelerării măsurilor definite în Pachetul Ocupării forței de muncă în rândul tinerilor din decembrie 2012. Fondurile vor fi accesibile țărilor UE pentru a finanța măsurile de implementare a Recomandărilor din cadrul programelor de garantare pentru tineri în regiunile adecvate, programe desemnate în vederea îmbunătățirii tranziției de la școală la locul de muncă și sprijinirii integrării pe piața muncii.

Inițiativa de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor consolidează măsurile definite în cadrul Pachetului Ocupării forței de muncă în rândul tinerilor. Se va concentra pe sprijinirea tinerilor care nu sunt implicați în educație, ocuparea forței de muncă sau pregătire (NEET) în regiunile UE cu o rată a șomajului de peste 25%, prin integrarea acestora pe piața forței de muncă. O altă inițiativă relevantă recent lansată este Alianța Europeană pentru Ucenicii care unește toate autoritățile publice, partenerii economici și sociali, furnizorii de EFP, reprezentanți ai tineretului și alți actori cheie cu scopul de a îmbunătăți calitatea și furnizarea programelor de ucenicie în UE.

⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-928_en.htm

⁵ ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8713&langId=en

PROVOCĂRI ÎN PROCESUL DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ ÎN RÂNDUL TINERILOR

Abandon școlar timpuriu

Abandonul școlar timpuriu este o problemă serioasă, atât pentru indivizi cât și pentru societate, în ansamblu. Acesta împiedică productivitatea și competitivitatea și determină creșterea sărăciei și excluziunii sociale. Previțiunile actuale sugerează că, în 2020, încă 16 milioane de locuri de muncă în cadrul UE vor necesita calificări de nivel înalt, în timp ce nevoia de personal cu nivel scăzut de calificare se așteaptă să scadă cu aproximativ 12 milioane.⁶ Aceasta înseamnă că nivelul de educație are un impact important asupra șanselor de a găsi un loc de muncă și că, în general persoanele cu studii superioare și nivel înalt de calificare vor găsi mai ușor un loc de muncă. Prin urmare, tinerii care părăsesc timpuriu școala (ESL) sunt semnificativ dezavantajați pe piața forței de muncă. Unul din obiectivele cheie ale strategiei Europa 2020 este, astfel, creșterea procentului de indivizi absolvenți de învățământ superior și reducerea numărului tinerilor care abandonează școala.

O divizare a **ratelor șomajului după nivele de educație** dezvăluie că șomajul înregistrează valorile cele mai scăzute în cazul celor care au absolvit primul și al doilea ciclu din învățământul terțiar (nivelele 5 și 6) și cele mai ridicate valori în cazul celor care au absolvit numai învățământul preșcolar, primar și gimnazial (nivele 0-2). Rata șomajului pentru persoanele cu vârste cuprinse între 15-24 ani și 20-24 ani care au absolvit nivelele 5 și 6 de educație au fost cu 6.2 p.p. mai ridicate în 2012 decât în 2008. Aceleași rate pentru populația cu vârste cuprinse între 25-29 ani au crescut cu 4.3 p.p. între 2008 și 2012. Populația absolventă de studii superioare cu vârste cuprinse între 30-39 ani s-a confruntat cu o creștere de 2.8 p.p. a ratelor șomajului.

Table 7: Impact of education level on unemployment across different age groups (2008 and 2012)

Age group	Education level								
	Pre-primary (levels 0-2)			Upper secondary (levels 3-4)			Tertiary (levels 5-6)		
	2008	2012	diff.	2008	2012	diff.	2008	2012	diff.
15-24	21.2%	30.3%	9.1 p.p.	12.9%	20%	7.1 p.p.	11.7%	17.9%	6.2 p.p.
20-24	21.1%	32.6%	11.5 p.p.	11.7%	18.1%	6.4 p.p.	11.7%	17.9%	6.2 p.p.
25-29	16.1%	26.6%	10.5 p.p.	7.7%	12.4%	4.7 p.p.	5.9%	10.2%	4.3 p.p.

Source: Eurostat, Unemployment rates by sex, age and highest level of education attained (%) [lfsa_urgaed]

Persoanele care au absolvit învățământul preșcolar, primar și gimnazial (nivelele 0-2) și care au vârsta cuprinsă între 25 și 29 de ani dețin o rată medie de ocupare a forței de muncă în UE-27 53% în 2012, în comparație cu 61.9% în 2008, ceea ce reprezintă o scădere de 8.9 p.p. Persoanele din aceeași grupă de vârstă care au absolvit învățământul liceal și post-liceal non-terțiar (nivelele 3 și 4) au o rată medie de ocupare de 72.1%, iar persoanele care au absolvit primul sau al doilea nivel din învățământul terțiar (nivelele 5 și 6) dețin o rată medie de ocupare a forței de muncă de 79.1%.⁷

⁶ Comisia Europeană (2010), Europa 2020, *O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă*. Disponibil la: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

⁷ Ratele ocupării forței de muncă după gen, vârstă, nivelul cel mai înalt de educație absolvit (%) [lfsa_ergaed]

În conformitate cu Recomandarea Consiliului din 28 iunie 2011, statele membre au convenit să pună în aplicare strategii cuprinzătoare pentru a opri abandonul școlar timpuriu, prin măsuri de prevenire, intervenție și recompensare până la sfârșitul anului 2012. Rapoartele indică faptul că o strategie "echilibrată și coerentă încă lipsește".⁸ Măsurile de prevenire, cum ar fi măsurile de identificare a indivizilor predispuși abandonului școlar timpuriu pot fi mai eficiente din punctul de vedere al costului decât măsurile implementate în etape ulterioare ale ciclului de muncă.⁹

TRANZIȚIA DE LA ȘCOALĂ LA LOCUL DE MUNCĂ

Tinerii se confruntă cu anumite dificultăți în tranziția de la școală la locul de muncă. De exemplu, este mai probabil ca aceștia să cadă în capcana experienței, unde realizează că au nevoie de experiență de lucru pentru a câștiga experiență de lucru. Tranziția de la școală la locul de muncă (STW) reprezintă o perioadă critică în viața tinerilor întrucât aceasta poate să aibă impact asupra integrării pe termen lung în piața muncii. Cercetările au demonstrat că șansele de a se confrunta cu șomajul mai târziu în viață sunt mai mari pentru cei care nu s-au angajat imediat după ce au absolvit învățământul.¹⁰ Prin urmare, măsurile privind tranziția de la școală la locul de muncă, cum ar fi orientarea profesională sau planurile de dezvoltare personalizate, urmăresc simplificarea trecerii la o slujbă după finalizarea educației.

În ceea ce privește tranziția de la școală la locul de muncă, Serviciile de educație profesională (PES) oferă cursuri de formare, informare, orientare profesională și evaluarea nevoilor de instruire precum și alte servicii bine direcționate. Acest tip de acțiune într-o etapă timpurie este de obicei inclus într-un pachet sub forma "**garanțiilor pentru tineret**" în unele state membre ale UE. În Suedia, de exemplu, garanția locurilor de muncă pentru tineri (2007) stabilește un termen limită până la care Serviciile de educație profesională să sprijine tinerii șomeri. Scopul este de a reduce durata de timp în care indivizii nu dețin locuri de muncă, oportunități de educație sau oportunități de instruire. Tinerii care sunt înregistrați în Serviciile de educație profesională și șomerii de peste trei luni dețin acces special la măsurile și activitățile de integrare pe piața forței de muncă. Programul oferă de asemenea sprijin personalizat pentru a ajuta la creșterea înțelegerii și motivării beneficiarilor pe parcursul perioadei în care aceștia sunt în căutarea unui loc de muncă. Programe de același tip și structură similară sunt în curs de desfășurare în țări precum: Germania, Austria, Danemarca, Norvegia, Olanda și Polonia.¹¹

ACCES LA UN PROCES DE CALITATE DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ

MĂSURI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A STAGIILOR DE PRACTICĂ

Problema șomajului în rândul tinerilor vizează în egală măsură calitatea și cantitatea. Scăderea nivelului de calitate a locurilor de muncă disponibile pentru tineri este evidentă în procesul de extindere a angajării temporare și în duratele mai reduse a contractelor pe durată determinată. Acest

⁸ Comisia Europeană (2012) Implementarea Inițiativei Oportunităților în rândul Tinerilor: primele măsuri luate, Strasburg, 18.4.2012

⁹ Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă, 2012 – Raport Eurofound: Eficacitatea măsurilor de îmbunătățire a participării tinerilor la procesul de ocupare a forței de muncă.

¹⁰ Hellmark, A., Eurofund (2005), Suedia: Studiul analizează efectele pe termen lung ale șomajului în rândul tinerilor (date actualizate online), 14 ianuarie 2005, citat în Eurofound (2011), Constatările Fundației: Populația tânără și activitatea profesională, 2011, Eurofound, Dublin. Disponibil la: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1140.htm>

¹¹ Scharle, A. and Weber, T., (2011) Garanții pentru tineri: Măsuri în cadrul serviciilor de educație profesională cu privire la tinerii slab calificați. Lucrare de sinteză tematică, Dialogul dintre SEP și SEP. Comisia Europeană, Bruxelles.

lucru pune în discuție posibilitatea ca aceste tipuri de locuri de muncă să servească drept puncte de trecere către angajarea permanentă sau capcane care expun tinerii la o spirală de locuri de muncă temporare.

Stagiile de practică, perioadele limitate de practică profesională, fie pe perioada studiilor, fie după finalizarea acestora au devenit un element principal în dezvoltarea profesională a tinerilor. Stagiile pot îmbunătăți inserția profesională a tinerilor și pot totodată furniza câteva beneficii companiei care le asigură. Comisia Europeană oferă sprijin financiar, prin intermediul FSE, statelor membre implicate în procesul de îmbunătățire a situației ocupării forței de muncă în rândul tinerilor prin intermediul stagiilor. 12 Cu toate acestea, stagiile sunt uneori exploatate ca fiind o sursă de forță de muncă ieftină, descurajând în cele din urmă tinerii să ia parte la acestea. Multe dintre stagiile disponibile tinerilor nu au "un conținut de cunoștințe de calitate sau protecție socială și recompense adecvate."13 În plus, femeile tind să fie supra-reprezentate în cadrul acestor categorii de poziții neplătite sau slab plătite.

MĂSURI PRIVIND ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII LOCURILOR DE MUNCĂ

Contractele temporare și locurile de muncă part-time pot servi ca o piatră de temelie pentru ocuparea forței de muncă permanente, dar concluziile acestui raport indică o piață a muncii disfuncțională. Într-adevăr, atunci când tinerii sunt capabili să își găsească locuri de muncă, locurile lor de muncă tind să fie mai puțin stabile. În 2012, 42% din tinerii angajați dețineau contracte de muncă temporare (de patru ori procentul deținut de adulți) și 32% part-time (de două ori procentul deținut de adulți).14

Rata de ocupare a forței de muncă cu normă redusă în UE-27 (15-24 ani)15 este de 31.1%, 17.1% pentru populația cu vârste cuprinse între 25-49 ani și 20.4% pentru populația cu vârste cuprinse între 50-64 ani. Începând cu anul 2008, nivelul de ocupare a forței de muncă cu normă redusă a crescut cu 4.8 p.p. pentru populația cu vârste cuprinse între 15-24 ani, în comparație cu o creștere de 1.5 p.p. pentru populația cu vârste cuprinse între 25-49 ani și o creștere de 1.1 p.p. pentru populația cu vârste cuprinse între 50-64 ani pentru aceeași perioadă de timp. 52.9% din locurile de muncă part-time (15-24 ani) se adresează angajaților care sunt implicați în mod simultan în programe de pregătire sau educație, în comparație cu 4.5% din locurile de muncă part-time pentru populația cu vârste cuprinse între 25-49 ani.16

Table 8: Part-time Employment Rates 2008-2012

Country	15-24 Yrs			25-64 Yrs		
	2008	2012	Diff.	2008	2012	Diff.
EU27	26.3	31.1	4.8	16.6	18.1	2.1
Belgium	20.7	25.6	4.9	22.6	24.7	2.1
Spain	22.9	35.6	12.7	10.7	13.6	2.9
France	22.6	23.1	.5	16.3	17.2	.9
Italy	20.7	27.5	6.8	13.6	16.2	2.6
Romania	14.7	17.8	3.1	8.0	8.4	.4

Source: Part-time employment as percentage of the total employment, by sex and age (%) [lfsa_eppga]

12 Comisia Europeană (2012) Antrenarea tinerilor în procesul de ocupare a unui loc de muncă, 2012

13 Comisia Europeană (2012) Studiu privind o imagine de ansamblu a acordurilor de stagiatură în statele membre UE.

14 Statistica Forței de muncă Eurostat, date ajustate trimestrial (lfsq_eppqa) și (lfsq_etpga) pentru cel de-al doilea trimestru. Tineri cu vârsta de 15-24, adulți 25-64.

15 Angajarea part-time ca procent din valoarea totală, în funcție de gen, vârstă (%) [lfsa_eppga]

16 Principalele motive pentru angajarea cu normă redusă—Distribuția pe gen și vârstă (%) [lfsa_epgar]

În 2012 **rata ocupării forței de muncă cu normă redusă involuntară în UE 27** pentru populația cu vârste cuprinse între 15-24 ani a fost de 29.1%, o creștere de 3.4 p.p. din 2008. Pentru populația cu vârste cuprinse între 25-64 ani rata din 2012 este de 27.5%, o creștere cu 2.3 p.p. din 2008. Unele dintre țările cu rate ridicate ale procesului ocupării forței de muncă cu normă redusă involuntară pentru angajații cu vârste cuprinse între 25-64 sunt România (52.5%), Italia (57.4%), Spania (61.7%), Grecia (65%), și Bulgaria (70%). Țările cu cele mai ridicate procente ale procesului ocupării forței de muncă cu normă redusă pentru angajații cu vârste cuprinse între 15-24 ani sunt Grecia (65.4%), Spania (56.2%), și Italia (74%).

Table 9: Involuntary Part-time Employment Rates 2008-2012

Country	15-24 Yrs			25-64 Yrs		
	2008	2012	diff.	2008	2012	Diff.
EU27	25.7	29.1	3.4	25.2	27.5	2.3
Belgium	38.2	22.4	-15.8	12.5	9.6	-2.9
Spain	32.9	56.2	23.3	36.0	61.7	25.7
France	43.0	46.6	3.6	30.5	29.6	-.9
Italy	52.6	74.0	21.4	40.3	57.4	17.1
Romania	70.6	70.8	.2	48.5	52.5	4.0

Source: Eurostat, Involuntary part-time employment as percentage of the total part-time employment, by sex and age (%) [lfsa_eppgai]

În anul 2012 tinerii (15-24 ani) în UE 27 reprezintă 42% din forța de muncă temporară, în comparație cu 10.6% în cazul populației cu vârste cuprinse între 25-64 ani. În medie, locurile de muncă temporare (ca procent din numărul total de angajați) au scăzut între 2008 și 2012 pentru angajații cu vârste cuprinse între 25-64 ani (cu 0.2 p.p.). Totuși, aceeași rată a crescut cu 1.9 p.p. pentru angajații cu vârste cuprinse între 15-24. Tinerii (15-24) dovedesc că dețin poziții temporare întrucât nu-și pot găsi o slujbă permanentă (36.7%, o creștere de 4 p.p. din 2008), sunt încă implicați în programe de pregătire/sau alte programe de educație (40.7%), sau sunt în perioada de stagiatură/probă (8.2%).¹⁷

Table 10: Temporary Employment Rates 2008-2012

Country	15-24 Yrs			25-64 Yrs		
	2008	2012	diff.	2008	2012	Diff.
EU27	40.2	42.1	1.9	10.8	10.6	-0.2
Belgium	29.5	31.4	1.9	6.2	6.0	-0.2
Spain	59.4	62.4	3.0	25.9	21.5	-4.4
France	52.5	55.5	3.0	10.7	11.0	0.3
Italy	43.3	52.9	9.6	10.9	11.5	0.6
Romania	4.3	5.8	1.5	1.0	1.4	0.4

Source: Temporary employees as percentage of the total number of employees, by sex, age and nationality (%) [lfsa_etpgan]

MĂSURI PRIVIND STIMULAREA INSERȚIEI PROFESIONALE

În ciuda unor rate ridicate ale șomajului în rândul tinerilor, unele companii raportează că au probleme în ocuparea posturilor vacante din cauza lipsei de forță de muncă calificată.¹⁸ Această nepotrivire de calificare se datorează pe de o parte unei creșteri a cererii de competențe de nivel înalt în economia europeană. O pondere mare a lucrătorilor tineri deține calificări superioare celor solicitate de locurile de muncă pe care aceștia sunt capabili să le obțină, deși în același timp abilitățile lor sunt mai puțin

¹⁷ Principalele motive pentru angajarea cu normă redusă—Distribuția pe gen și vârstă (%) [lfsa_etgar]

¹⁸ Eurofound (2011), Orientarea fundației – crearea locurilor de muncă, De unde provine ocuparea forței de muncă?, Eurofound, Dublin. Disponibil la: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1174.htm>

probabil să fie potrivite locului de muncă, comparativ cu lucrătorii mai în vârstă. Accentul este pus tot mai mult pe competențe transferabile, care se referă în mod direct la faptul că lucrătorii sunt mai puțin susceptibili de a avea o carieră pe tot parcursul vieții în aceeași companie.

S-a încercat abordarea de diferite măsuri pentru a îmbunătăți însușirea competențelor profesionale de către tineri prin introducerea și creșterea oportunităților de educație pe bază de cursuri alternative și de formare la locul de muncă. Această abordare vizează oferirea posibilității tinerilor de a dobândi experiență de lucru valoroasă și de a asigura "cursuri practice" care sunt mai relevante decât educația teoretică.

CARACTERISTICILE SPECIFICE ȚĂRII

Această secțiune include capitolele patru și cinci din întreg referatul, care se concentrează pe caracteristicile specifice în cazul a cinci țări partenere și studii de caz detaliate cu privire la măsurile de abordare a șomajului în rândul tinerilor.

ITALIA

Prezentare generală a situației: Italia a fost una dintre țările cele mai afectate de criza economică, având implicații grave asupra șomajului în rândul tinerilor. Ratele NEET în Italia au fost cu mult peste media UE-27 în 2012, iar ratele șomajului au crescut considerabil atât în cazul populației cu vârste cuprinse între 15-24 de ani cât și în cazul populației cu vârste cuprinse între 25-29 ani din 2008. Ca rezultat, Italia este unul dintre statele membre care beneficiază de sprijin suplimentar prin intermediul echipelor de acțiune pentru încadrarea în muncă a tinerilor, dezvoltate de Comisia europeană, care vizează orientarea mai bună a fondurilor structurale în favoarea ocupării forței de muncă și creării de locuri de muncă. Un plan de acțiune de coeziune a fost de asemenea adoptat pentru a accelera punerea în aplicare a fondurilor structurale în regiunile de sud ale Italiei. În 2011, 3.7 miliarde € au fost direcționate către programele operaționale regionale pentru educație, ocuparea forței de muncă și căile ferate. Jumătate din fonduri au fost utilizate în favoarea educației și ocupării forței de muncă.

RECOMANDĂRI SPECIFICE ȚĂRII:

- ⤴ Luarea de măsuri suplimentare pentru a aborda șomajul în rândul tinerilor prin îmbunătățirea relevanței pe piața muncii, a educației și prin facilitarea tranziției către locul de muncă, și de asemenea prin stimulente pentru demararea de afaceri și pentru angajări. Punerea în aplicare a recunoașterii competențelor și calificărilor la nivel național în vederea promovării mobilității forței de muncă. Luarea de măsuri pentru a reduce abandonul învățământului terțiar și combaterea abandonului școlar timpuriu.
- ⤴ Adoptarea reformei pieței muncii ca o prioritate pentru a aborda segmentarea pieței muncii și stabilirea unui sistem integrat de ajutor de șomaj. Luarea de măsuri suplimentare pentru a stimula în continuare participarea pe piața forței de muncă a femeilor, în special prin furnizarea programelor de îngrijire a copiilor și a persoanelor în vârstă. Stimularea competitivității costului, consolidarea legăturii dintre salariile stabilite la nivel sectorial și productivitate prin îmbunătățiri suplimentare ale cadrului de stabilire a salariilor, în consultare cu partenerii sociali și în conformitate cu practicile naționale.

Studiu de caz: **GiovaniSi** este un proiect promovat de președinția Guvernului Regional Toscana. Obiectivele sale sunt de a investi în viitoarea independență, spiritul antreprenorial și abilitatea de a conduce a tinerilor care locuiesc în această regiune. Scopul principal al proiectului **GiovaniSi** este de a oferi oportunități și de a implementa măsuri eficiente pentru a sprijini tinerii în tranziția lor la maturitate. Proiectul a fost conceput pentru a oferi un răspuns concret la problema autonomiei tinerilor, drept răspuns la apelurile pentru o strategie de intervenție integrată, care nu este specifică sectorului. În prezent, acesta oferă finanțare pentru demararea afacerilor, pregătire individuală, slujbe

temporare, serviciu civil și găsirea de locuințe închiriate pentru peste 13.000 detineri, proiectul vizând de asemenea 22.000 de tineri care participă la cursuri de formare profesională și profită de oportunitățile legate de Dreptul de a studia. Proiectul a implicat peste 50.000 de tineri până în prezent.

BELGIA

Prezentare generală a situației: Participarea pe piața muncii diferă de la o zonă la alta. Șomajul tinerilor este o problemă mai mare în Vallonia și Bruxelles decât în Flandra. Șomajul în rândul tinerilor este atribuit problemelor structurale în Flandra, în comparație cu Valonia și Bruxelles unde nivelul scăzut de calificare și creșterea ratei abandonului școlar sunt factori semnificativi. Variațiile regionale sunt legate de eficacitatea politicii ocupării forței de muncă, cu împărțirea responsabilității între guvernele naționale și regionale. Pentru a crește nivelul de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor, Belgia se axează pe patru priorități principale: consolidarea stimulentei pentru tinerii solicitanți de locuri de muncă prin înăsprirea condițiilor de eligibilitate a persoanelor care au dreptul la această indemnizație, încurajarea antreprenoriatului; investiția în formarea profesională și stagii de practică în cadrul companiei; și furnizarea unei orientări profesionale și a unui parcurs de urmărire a tinerilor solicitanți de locuri de muncă de către serviciile regionale de ocupare a forței de muncă.

Recomandări specifice țării:

- Schimbarea taxelor din astfel de taxe precum costul forței de muncă în taxe cu efect redus asupra dezvoltării, de exemplu, taxele de mediu. Continuarea reformei inițiate cu privire la sistemul de ajutor de șomaj pentru a reduce descurajarea în ocuparea forței de muncă și pentru a întări accentul pus pe sprijinul acordat în ocuparea forței de muncă și politicile de activare pentru grupurile vulnerabile, în special, familiile de emigranți. Valorizarea regionalizărilor planificate a competențelor de pe piața muncii pentru a stimula mobilitatea forței de muncă inter-regionale și pentru a consolida legătura dintre educație, învățarea continuă, pregătirea vocațională și politicile de angajare. Extinderea eforturilor de activare existente pentru toate grupele de vârstă.

Studiu de caz: Agenția de Stimulare Economică (Agence de Stimulation Economique(ASE)¹⁹ a fost fondată pentru a crește gradul de conștientizare a antreprenoriatului în rândul tinerilor din regiunea Valonă. "Forța de vânzări" antreprenorială este compusă din profesori detașați care vizitează școlile secundare și instituțiile de învățământ superior din zonă în calitate de ambascadori ai antreprenoriatului. Ca urmare a acestor vizite, școlile stabilesc o relație cu Agenția de Stimulare Economică, care apoi îi ajută să promoveze antreprenoriatul în educație folosind o varietate de instrumente. În cei doi ani de existență a proiectului, jumătate din școlile vizitate au integrat antreprenoriatul în curriculum-ul lor. Susținerea proiectului, o campanie de informare pe scară largă- "tous des as" ("fiecare este un as") - a fost efectuată la începutul anului școlar 2008, cu afișe în cancelarii, pliante, fișe de informare, anunțuri în presa de specialitate și un anunț la radio. ASE conduce "Comitetul de Sprijin al Spiritului de Întreprinzător în Educație și Formare" («Comité d'Accompagnement de l'Esprit d'Entreprendre dans l'Enseignement et la Formation»).

FRANȚA

Prezentare generală a situației: Șomajul ridicat în rândul tinerilor din Franța a fost atribuit unei culturi care îndeamnă populația tânără să se concentreze exclusiv pe studiu, care se opune conceptului de divizare a timpului între studiu și lucru. Politicile din trecut referitoare la ocuparea forței de muncă s-au concentrat pe recrutarea subvenționată, care este adesea combinată cu pregătirea finanțată de

¹⁹ www.as-e.be

angajatori. Aceste politici au contribuit la crearea locurilor de muncă temporare și precare în rândul angajaților tineri.

Recomandări specifice țării:

- ▲ Introducerea unor reforme ulterioare pentru a combate segmentarea pieței forței de muncă prin revizuirea aspectelor selectate din legislația de protecție a ocupării forței de muncă, în colaborare cu partenerii sociali în conformitate cu practicile naționale, în mod special în legătură cu procedura administrativă de concedieri individuale; garantarea ulterioară că orice îmbunătățire a salariului minim ajută la crearea locurilor de muncă și a competitivității; luarea de acțiuni pentru a intensifica participarea adulților la programele de învățare pe tot parcursul vieții.
- ▲ Adoptarea de măsuri referitoare la piața muncii pentru a se asigura că angajații mai în vârstă rămân pe piața muncii pentru mai mult timp; îmbunătățirea inserției profesionale a populației tinere, în special a celor cu cel mai ridicat risc de șomaj, prin oferirea de programe de formare (stagiatură) mai bune și într-un număr mai mare care să corespundă în mod eficient nevoilor acestora; intensificarea politicilor active de pe piața muncii și asigurarea faptului că serviciile publice de ocupare a forței de muncă sunt mai eficiente în furnizarea de sprijin individualizat.

Studiu de caz: "Serviciul civic" (service civique) este o politică franceză înființată pe 10 martie 2010 și care a intrat în vigoare pe 1 iulie 2010. Sistemul urmărește oferirea posibilității tinerilor să se angajeze în proiecte și activități de interes general, cu asociații sau organizații publice. Pe lângă dezvoltarea coeziunii sociale, aceasta asigură tinerilor mijloace relevante pentru a-și construi o cale personală și profesională pe piața muncii. Prin urmare, politica îmbunătățește tranziția de la școală la locul de muncă și abordează abandonul școlar, oferind posibilitatea persoanelor care au abandonat școala timpuriu să dobândească abilități și competențe în companiile organizatoare. La sfârșitul misiunii lor, voluntarilor li se acordă un certificat oficial care să ateste activitățile implementate. Evaluarea calitativă și cantitativă efectuată de către TNS Sofres²⁰ a arătat că 61 % din participanți consideră că experiența dobândită i-a ajutat, sau îi va ajuta, să găsească un loc de muncă. Mai mult decât atât, 75 % din voluntari au continuat studiile sau au lucrat în decurs de șase luni de la finalizarea acestei experiențe. Totuși, doar 37 % dintre cei care evidențiază serviciului public în CV-urile și interviurile lor, menționează că Pôle Emploi (agenția guvernamentală franceză de înregistrare a șomerilor), evaluează această experiență ca fiind semnificativă.

ROMÂNIA

Prezentare generală a situației: Deși ratele șomajului în rândul tinerilor în ceea ce privește atât populația cu vârste cuprinse între 15-24 cât și pe cea cu vârste cuprinse între 25-29 ani erau sub media UE-27 în anul 2012, ambele au crescut cu aproape 4 p.p. fiecare din 2008. Ratele NEET au crescut de asemenea pentru ambele grupuri în aceeași perioadă, iar ratele șomajului pe termen lung erau deasupra mediei UE 27 pentru ambele grupuri în 2012. Astfel, crearea mai multor oportunități pentru tineri este un aspect extrem de important în promovarea dezvoltării durabile.

Recomandări specifice țării:

- ▲ În ceea ce privește obiectivele naționale din cadrul strategiei Europa 2020, România a înregistrat progrese limitate în 2011. Unele dintre obiective rămân greu de atins. Acesta este cazul, în special, pentru investițiile din cercetare și dezvoltare, rata de ocupare a forței de muncă, rata abandonului școlar și numărul de persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune timpurie. România ar trebui să își intensifice eforturile pentru a accelera implementarea strategiei Europa 2020, ca bază pentru orice nouă inițiativă de dezvoltare.

²⁰ <http://www.service-civique.gouv.fr/sites/default/files/enquete-tns.pdf>

Studiu de caz: Programul finanțat public, dedicat antreprenoriatului în rândul tinerilor. Obiectivul programului îl reprezintă tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 35 de ani, în ceea ce privește ajutorul acordat acestora în demararea primei lor afaceri. Programul a fost adoptat în 2011 și a fost prelungit până în 2020 ca urmare a succesului programului. În total, au fost create 1870 companii între februarie 2011 și februarie 2012, cu 5278 noi locuri de muncă create (aprox. 3 locuri noi de muncă pentru fiecare companie). Cu toate acestea, mai sunt multe de făcut. Punctele slabe includ: o concentrare puternică în zonele urbane, fonduri mici, necesitatea unei raportări și monitorizări mai bune, lipsă de transfer de bune practici între regiuni, precum și nevoia de îndrumare în primele 6 luni a unui IMM nou pentru a asigura o mai bună durabilitate a noilor afaceri.

SPANIA

Prezentare generală a situației: Șomajul a atins un nivel record, iar inserția profesională și segmentarea pieței muncii reprezintă bariere semnificative. Problemele întâlnite în sistemul de educație includ nivelele scăzute de absolvenți de nivel secundar, un număr prea mare de abandonuri școlare timpurii și un sistem de pregătire profesională insuficient adaptat nevoilor pieței. Spania a adoptat recent reforme drastice, inclusiv în astfel de domenii principale precum sectorul financiar, piața muncii și negociere colectivă. Spania ia măsuri active pentru a combate nivelul în creștere al șomajului în rândul tinerilor. Multe inițiative implică consiliere individuală și îndrumare acordate celor care își caută un loc de muncă, inclusiv oferirea de oportunități de pregătire.

Recomandări specifice țării:

- ▲ Luarea de măsuri specifice pentru a combate sărăcia, prin oferirea unui sprijin mai eficient în creșterea copiilor și prin îmbunătățirea inserției profesionale în rândul grupurilor vulnerabile.
- ▲ Revizuirea priorităților financiare și relocarea fondurilor pentru a sprijini accesul la fonduri în astfel de domenii precum IMM-uri, cercetare, inovare și populația tânără. Implementarea Planului de Acțiune pentru Tineri, în mod special în ceea ce privește calitatea și relevanța de pe piața muncii, a educației și pregătirii profesionale și consolidarea eforturilor de a reduce abandonul școlar timpuriu și intensificarea participării la programele de educație și pregătire profesională prin măsuri de prevenire, intervenție și recompensare.
- ▲ Implementarea reformelor pieței forței de muncă și luarea de măsuri suplimentare în vederea creșterii eficienței politicilor active de pe piața muncii prin perfecționarea lor, prin creșterea gradului de utilizare a serviciilor de pregătire, consiliere și alegerea unui loc de muncă potrivit, prin consolidarea legăturilor acestora cu politicile pasive și prin consolidarea coordonării între serviciile naționale și regionale de angajare publice, inclusiv schimbul de informații cu privire la locurile de muncă vacante.

Studiu de caz: **Dialogul social** între mai 2010 și octombrie 2011 evidențiază acțiunile guvernamentale întreprinse în vederea îmbunătățirii protecției sociale pentru stagiaari. În urma grevelor publice de succes din septembrie 2010, guvernul a fost obligat să discute despre reformele propuse care afectează drepturile angajaților la parteneri sociali. În februarie 2011, a fost semnat Acordul Economic și Social garantând viabilitatea sistemelor de pensii publice, reintroducerea ajutorului financiar pentru șomerii care nu mai primesc niciun fel de ajutor de șomaj și reformarea structurii negocierii colective. În acord au fost de asemenea incluse unele măsuri de îmbunătățire a sistemului de ajutor acordat celor mai vulnerabile sectoare ale societății – precum femeile și angajații tineri. În ceea ce privește tinerii, stagiarii – indiferent dacă aceștia participă la un program de stagiatură legal sau ilegal – au acces la Sistemul de Securitate Socială. Legea 27/2011 reformei securității sociale, aprobată de parlamentul spaniol (Congreso de los Diputados) urmată de 'Decretul – Lege 1493/2011', din octombrie 2011 au stabilit termenii și condițiile de includere a indivizilor care participă la programe de pregătire în cadrul unui regim general de securitate socială. Impozitele reduse plătite atât de angajator cât și de stagiar vor oferi posibilitatea acordării pensiilor și vor ajuta Serviciul Național de Asistență de Sănătate Publică.

De asemenea, este posibil ca foștii stagiați să reia stagiile anterioare pentru asigurarea viitoarelor lor pensii. Acum, întrucât fiecare companie trebuie să plătească taxe pentru stagiile de practică, va exista posibilitatea de a accesa datele statistice ale acestora prin urmărirea conturilor lor de securitate socială. Acest lucru va permite Sindicatelor și birourilor de Inspekția Muncii să monitorizeze utilizarea corectă a stagiilor de practică.

INCLUDEREA GENERAȚIEI TINERE ÎN CONTEXTUL SOCIO-ECONOMIC EUROPEAN: MĂSURI ȘI STRATEGII DE PROMOVARE A ANTREPRENORIATULUI ÎN RÂNDUL TINERILOR

OBSERVAȚII PRELIMINARE: PROCESUL DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ DE CĂTRE POPULAȚIA TÂNĂRĂ ȘI ROLUL ANTREPRENORIATULUI

Pentru deceniile care vor urma, **șomajul/ ocuparea forței de muncă** în rândul populației tinere este una dintre cele mai importante provocări sociale cu care se confruntă nu numai majoritatea guvernelor, ci și partenerii sociali, în Europa și în întreaga lume. Într-adevăr, șomajul în rândul tinerilor și inactivitatea nu reprezintă numai o mare pierdere economică de resurse umane, pentru că, mai ales atunci când se întinde pe o perioadă mai mare de timp, are consecințe dezastruoase asupra vieții de zi cu zi a tinerilor și asupra societății în ansamblu:

- O dependență financiară din ce în ce mai mare a tinerilor de Stat și familie;
- O percepție mai profundă de nedreptate socială, în detrimentul coeziunii dintre generații și care ar putea conduce la turbulențe politice;
- Un impact evident negativ asupra demografiei, cu privire la diminuarea ratelor natalității, din cauza dificultăților survenite în procesul de formare a unei familii.

Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și Muncă (Eurofound) evaluează costul total al UE cu privire la integrarea tinerilor pe piața forței de muncă la 150 de miliarde € pe an²¹.

Șomajul în rândul tinerilor reprezintă o preocupare aparte²²: Tinerii se confruntă cu rate ale șomajului la un nivel dublu față de nivelul adulților pentru mai mult de un deceniu, iar **rata șomajului** în rândul tinerilor în Uniunea Europeană a **depășit 22% în 2012** și a atins un nou nivel record de **23.5% în martie 2013**.

21 Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și Muncă, 2012 – Eurofound Raport: Eficacitatea măsurilor luate în vederea creșterii nivelului de participare al tinerilor la procesul de ocupare a forței de muncă

22 Pentru detalii suplimentare facem referire la lucrarea TYEC n°1 cu privire la “Ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor în UE: o prezentare comparativă a politicilor și practicilor de combatere a șomajului în rândul tinerilor”.

Table 1 - Unemployment rates and number of persons unemployed, overall and young people (under 25) – March 2013*

	Unemployment rates in %	Number of persons unemployed (rounded)	Youth unemployment rates in %	Number of young unemployed (rounded)		Unemployment rates in %	Number of persons unemployed (rounded)	Youth unemployment rates in %	Number of young unemployed (rounded)
EU	10.9	28 521 000	23.5	5 690 000	LT	13.1	193 000	24.8	32 000
BE	8.2	403 000	22.4	93 000	LU	5.7	14 000	19.7	3 000
BG	12.6	421 000	29.2	71 000	HU	11.2	486 000	29.7	92 000
CZ	7.3	384 000	19.5	71 000	MT	6.5	12 000	14.7	4 000
DK	7.2	210 000	14.5	65 000	NL	6.4	573 000	10.6	150 000
DE	5.4	2 291 000	7.6	344 000	AT	4.7	207 000	7.6	46 000
EE	9.4	66 000	21.9	15 000	PL	10.7	1 871 000	28.0	446 000
IE	14.1	301 000	30.3	65 000	PT	17.5	939 000	38.3	154 000
EL	27.0	1 320 000	62.5	186 000	RO	6.7	666 000	22.2	181 000
ES	26.7	6 080 000	55.9	960 000	SI	9.9	102 000	24.4	17 000
FR	11.0	3 254 000	26.5	773 000	SK	14.5	389 000	34.5	74 000
IT	11.5	2 950 000	38.4	631 000	FI	8.2	219 000	19.8	66 000
CY	14.2	63 000	32.3	14 000	SE	8.4	428 000	25.1	168 000
LV	14.3	150 000	24.8	25 000	UK	7.7	2 452 000	20.2	914 000

* March 2013 or latest available data

Source: European Commission

În cadrul posibilelor eforturi și strategii de stimulare a procesului de ocupare a forței de muncă și de creare de locuri de muncă pentru tineri, antreprenoriatul este din ce în ce mai mult acceptat ca un mijloc important și o alternativă utilă pentru generarea de venituri în rândul tinerilor²³. Întrucât tradiționalele modalități de construire a carierei pe baza unei slujbe pe viață au devenit din ce în ce mai rare, antreprenoriatul în rândul tinerilor este privit ca o modalitate suplimentară de integrare a tinerilor pe piața forței de muncă și de eliminare a sărăciei, iar programele de sprijin antreprenorial au fost demarate pentru a încuraja înființarea de afaceri ca o posibilă cale de ieșire din situația existentă determinată de șomaj.²⁴ Antreprenoriatul poate ajuta la dezvoltarea potențialului economic al populației tinere. Deși se poate ca tinerii să nu pară a fi un grup potrivit pentru dezvoltarea de activități precum antreprenoriatul, având în vedere lipsa lor de experiență și de mijloace financiare, tinerii par de fapt interesați de antreprenorat și mulți dintre aceștia consideră desfășurarea unei activități independente ca fiind oportună.

²³ Ryan, C. (2003): Prioritățile Programului 2003-2006 Dezvoltarea spiritului antreprenorial în rândul tinerilor, Lucrare strategică elaborată de Secretariatul Commonwealth, Londra, Commonwealth Secretariat.

²⁴ "Moving Youth into employment", COM (2012) 727.

Table 2 – Q7 on self-employment feasibility within the next 5 years, by sex, age, education and kind of job

Q7 Regardless of whether or not you would like to become self-employed, would it be feasible for you to be self-employed within the next 5 years?

	Total 'Feasible'	Total 'Not feasible'	Don't know (DO NOT READ OUT)
EU27	30%	67%	3%
 Sex			
Male	35%	62%	3%
Female	26%	71%	3%
 Age			
15-24	41%	58%	1%
25-39	44%	54%	2%
40-54	33%	65%	2%
55 +	16%	80%	4%
 Education (End of)			
15-	16%	80%	4%
16-19	28%	69%	3%
20+	36%	62%	2%
Still studying	41%	58%	1%
Kind of job			
Employee	27%	71%	2%
Self-employed	37%	60%	3%

Source: Eurobarometer

La nivel european, oamenii au tendința de a prefera activitatea profesională în calitate de angajați (58 %, cu o majoritate a respondenților în 18 din cele 27 de țări). Cu toate acestea, ponderea respondenților care consideră desfășurarea unei activități individuale ca o alternativă realizabilă (fie 'foarte realizabilă' fie 'destul de realizabilă') în următorii 5 ani a crescut în 20 de State Membre UE și în UE pe ansamblu, procentul înregistrând o creștere ușoară de până la 30 %. Conform datelor socio-demografice, la nivelul UE, respondenții de sex masculin și tineri au mai multe șanse de a considera desfășurarea unei activități individuale ca fiind oportună.

Datele furnizate de **Monitorul Global pentru Antreprenoriat (GEM)**²⁵ confirmă că tinerii sunt interesați de antreprenoriat.

Există o gamă largă de constrângeri și obstacole principale cu care oamenii se confruntă atunci când demarează și conduc o afacere, iar în același timp au fost dezvoltate o serie de stimulente, măsuri și instrumente cu scopul de a îmbunătăți această situație. Lucrarea Băncii Mondiale cu privire la dezvoltarea antreprenoriatului în rândul tinerilor (YE) evidențiază 5 categorii principale de măsuri²⁶:

1. Promovarea culturii antreprenoriale în rândul tinerilor
2. Îmbunătățirea educației antreprenoriale
3. Îmbunătățirea cadrului de reglementare cu privire la finanțarea necesară demarării
4. Îmbunătățirea accesului la finanțare
5. Îmbunătățirea serviciilor de asistență în afaceri și dezvoltare

Deși cei cinci factori cheie de influență sunt comuni tuturor țărilor, există diferențe naționale și regionale în evaluarea celor mai semnificative obstacole și intervenții ulterioare în cadrul acestor cinci categorii.

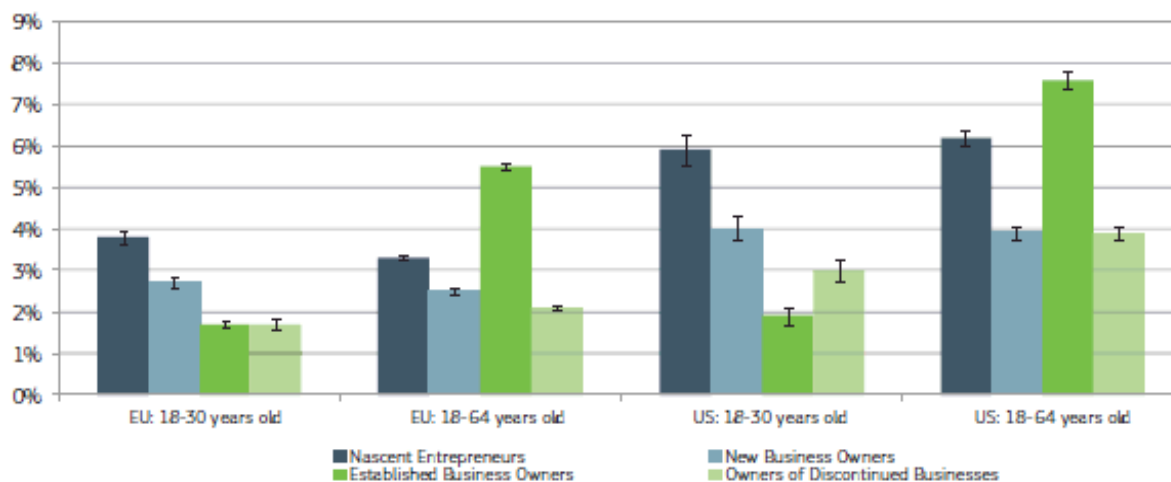
Sunt necesare răspunsuri specifice. În vederea maximizării eficienței și eficacității, politica de abordare ar trebui să direcționeze resursele către tinerii cu cele mai mari șanse de reușită, să le

²⁵ <http://www.gemconsortium.org/>

²⁶ Antreprenoriatul în rândul tinerilor (2008), Dezvoltarea tinerilor, <http://siteresources.worldbank.org/INTCY/Resources/Vol2No6YouthEntrepreneurship.pdf>

ofere suficient sprijin care să le permită demararea unei afaceri înafara sectoarelor caracterizate prin obstacole reduse dar competiție acerbă și să ofere pachete integrate de sprijin complementar mai degrabă decât instrumente singulare ²⁷ Prin urmare, promovarea antreprenoriatului în rândul tinerilor ar trebui considerat în continuare ca un element/completare important(ă) în cadrul unei politici mai ample de abordare a ocupării forței de muncă în rândul tinerilor.

Figure 1 - Proportion of youth and adults by stage of entrepreneurial activity and business ownership, EU and US

Note: Error bars show standard error.

Source: Global Entrepreneurship Monitor 2007–11, Adult Population Survey

²⁷ EC-OECD Sinteză cu privire la antreprenoriatul în rândul tinerilor în Europa (p. 5).

CADRUL GENERAL UE CU PRIVIRE LA ANTREPRENORIATUL ÎN RANDUL POPULAȚIEI TINERE

ANTREPRENORIATUL ÎN RANDUL POPULAȚIEI TINERE ȘI DESFAȘURAREA DE ACTIVITAȚI INDEPENDENTE CONFORM STRATEGIEI EUROPA 2020

În Europa, promovarea **"Antreprenoriatului"** a fost unul dintre obiectivele principale ale Uniunii Europene de când Consiliul European de la Lisabona a decis în martie 2000²⁸ să îmbunătățească realizările UE în domeniile ocupării forței de muncă, reformei economice și coeziunii sociale. Comisia Europeană a început dezbaterile prin publicarea, la începutul anului 2003, a Cărții Verzi cu privire la *"Antreprenoriatul în Europa"*²⁹, care s-a axat pe două întrebări în mod special:

- De ce atât de puțini europeni își fondează propriile afaceri?
- De ce atât de puține afaceri europene se dezvoltă?

De atunci, în cadrul mai larg al acestui domeniu de politică, multe inițiative ale UE au fost de fapt lansate pentru a încuraja inițiativa, spiritul antreprenorial și creativitatea tinerilor, cele mai multe dintre ele provenind de la politica de educație și formare profesională și politica ocupării forței de muncă³⁰. Mai recent, odată cu strategia UE 2020, s-au făcut multe eforturi pentru a asigura o dimensiune privind tineretul în elaborarea politicilor UE de ansamblu în ceea ce privește problemele ocupării forței de muncă³¹, iar promovarea spiritului antreprenorial a fost recunoscută ca unul dintre facilitatorii creșterii inteligente, durabile și favorabile incluziunii: Liniile Directoare integrate cu privire la politicile economice și de ocupare a forței de muncă, din cadrul Strategiei Europa 2020³² au cerut statelor membre și partenerilor sociali - printre altele - să "[...] **promoveze spiritul antreprenorial** și anticiparea sporită a nevoilor de calificare". Cu toate acestea, trebuie spus că nu au fost stabilite obiective și indicatori specifici cu scopul de a măsura progresul în atingerea obiectivelor **Strategiei Europa 2020**³³ cu privire la "spiritul antreprenorial", în general. În general vorbind, Comisia Europeană consideră antreprenoriatul și desfășurarea de activități independente ca pe un factor principal pentru crearea de locuri de muncă, dezvoltarea abilităților, oferirea posibilității șomerilor și persoanelor defavorizate de a se implica pe deplin în societate și economie. Inițiative emblematiche relevante³⁴ sunt adresate acestora:

- Platforma europeană de combatere a sărăciei și excluziunii sociale
- Agenda pentru noi competențe și noi locuri de muncă;
- Tineretul în mișcare.

Ultima inițiativă emblematică a încercat abordarea antreprenoriatului. **Tineretul în Mișcare**³⁵ este un pachet cuprinzător de inițiative cu privire la educație și ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor din Europa. Această inițiativă promovează, de asemenea, acțiuni specifice pentru tineri

28 http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/general_framework/c10241_en.htm

29 http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2003/com2003_0027en01.pdf

30 De exemplu: programele Tineretul și Tineretul pentru Europa, rezoluția privind incluziunea socială a tinerilor, rezoluția privind implicarea tinerilor, memorandumul privind învățarea pe tot parcursul vieții, programul multi-anual pentru întreprinderi și antreprenoriat, liniile directoare privind ocuparea forței de muncă, Rețeaua europeană privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, 2010, 'Studiu — Domeniul de învățare: Antreprenoriatul în rândul tinerilor' (Baseline 2010) disponibil la: <http://youthemploymentnet.eu/HelperModules/UploadsHandler.ashx?UploadId=f2580fed-bf62-420f-bd3c-0f7da94d7894>

31 Câteva obiective cu privire la șomajul în rândul tinerilor au fost stabilite pentru întreaga UE (ex. 75% din populația cu vârste cuprinse între 20-64 ani să fie angajată) Vezi, http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_en.htm

32 <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/Brochure%20Integrated%20Guidelines.pdf>

33 http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators

34 http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/flagship-initiatives/index_en.htm

35 <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=950&langId=en>

cum ar fi acțiunea pregătitoare **'Primul tău loc de muncă EURES'**³⁶ pentru mobilitatea de pe piața forței de muncă în UE și acordarea de sprijin intens tinerilor antreprenori prin intermediul **"Instrumentului european de microfinanțare progres"**. Ca parte a inițiativei Tineretul în Mișcare, în anul 2011 Comisia a adoptat **Inițiativa Oportunităților pentru Tineret (YOI)**³⁷. Această inițiativă cuprinde un set de măsuri, planificate pentru 2012 și 2013, în vederea reducerii șomajului existent în rândul tinerilor, făcând apel la un parteneriat mai puternic între guvernele naționale și Comisie, în special în ceea ce privește țările cu rate ridicate ale șomajului. Unul dintre aspectele principale ale inițiativei YOI este acela că Comisia Europeană va ajuta Statele Membre să folosească **Fondul Social European (ESF)** mai eficient: utilizare sporită a Fondului Social European de către guvernele naționale pentru a atinge suma de 30 miliarde € nealocați încă pentru proiectele din 2007-2013, cu **3 milioane €** în asistența tehnică furnizată tinerilor antreprenori și antreprenorilor sociali.

Mai recent, pe 8 februarie 2013, în concluziile sale cu privire la **Cadrul Financiar Multianual (CFM)**³⁸, Consiliul European a decis să creeze o **Inițiativă privind Ocuparea Forței de muncă în rândul Tinerilor** în valoare de 6 miliarde de €³⁹ pentru perioada 2014-2020 pentru a sprijini măsurile prevăzute în **Pachetul privind Ocuparea Forței de muncă în rândul tinerilor** propus de Comisie la data de 5 decembrie 2012⁴⁰ și, în special, pentru a sprijini **Schema de Garantare pentru Tineri**⁴¹. În Recomandarea privind Garantarea pentru Tineri adoptată de Consiliul UE de Ocupare a forței de muncă și de Miniștrii Afacerilor Sociale, la 3 aprilie 2013⁴², cu privire la utilizarea fondurilor Uniunii, s-a recomandat de asemenea Comisiei și statelor membre să colaboreze și să utilizeze pe deplin și în condiții optime instrumentele de finanțare a Politicii de Coeziune, încă disponibile din perioada de programare 2007-2013 (și să fie programate pentru următoarea perioadă 2014-2020), nu numai în vederea implementării schemelor de garantare pentru tineri cât și a "sprijinirii tinerilor antreprenori (și întreprinderilor sociale)".

La întâlnirea din cadrul Consiliului European din data de 27-28 iunie, pe agenda Politicii Economice UE, se va pune un puternic accent pe aspectul Ocupării forței de muncă în rândul Tinerilor, conform **"Scrisorii Președintelui Van Rompuy către membrii Consiliului European privind Ocuparea forței de muncă în rândul Tinerilor"**⁴³.

În scopul de a realiza mai bine obiectivele Strategiei Europa 2020 și de a le traduce în obiective naționale și politici de stimulare a creșterii, Comisia Europeană a înființat un ciclu anual de coordonare a politicilor economice denumit **"Semestrul European"**⁴⁴. Semestrul european începe atunci când Comisia adoptă **Analiza Anuală a Creșterii**, document care stabilește prioritățile UE pentru anul următor pentru a stimula creșterea economică și crearea de locuri de muncă.

Analiza Anuală a Creșterii 2013 (AGS)⁴⁵ a subliniat, de asemenea, rolul antreprenoriatului și al desfășurării de activități individuale ca un instrument de îmbunătățire a nivelului de inserție profesională, care vizează în special tinerii și a subliniat necesitatea de a îmbunătăți mediul de afaceri pentru a crește competitivitatea economiilor europene. Statele membre au fost invitate să dezvolte serviciile publice de ocupare a forței de muncă și să intensifice măsurile active pentru piața forței de muncă care să sprijine de asemenea antreprenoriatul și activitățile independente.

În mai, Comisia Europeană a adoptat **Recomandările Specifice adresate fiecărei Țări (CSRs)** pentru a îndruma guvernele naționale cu privire la modul de stimulare a potențialului lor de creștere, la creșterea competitivității și la crearea locurilor de muncă în perioada 2013-2014.

36 <http://www.eures.europa.eu/>

37 <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1006&langId=en>

38 Concluziile Consiliului European 07/08/ Februarie 2013

39 Din finanțare, 3 miliarde de € vor veni dintr-o linie de finanțare a ocupării locurilor de muncă în rândul tinerilor, și alți 3 miliarde de € din Fondul Social European.

40 <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1036>

41 Recomandarea Consiliului European 03 Aprilie 2013 – Garantarea pentru Tineri

42 Recomandarea Consiliului European 03 Aprilie 2013 – Garantarea pentru Tineri

43 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/137290.pdf

44 Pentru detalii suplimentare cu privire la Semestrul European, vezi http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/index_en.htm

45 Analiza Anuală a Creșterii COM(2012) 750 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/ags2013_en.pdf.

Principala provocare ce decurge din această rundă a CSR, este abordarea șomajului, în special abordarea șomajului în rândul populației tinere, prin creșterea gradului de utilizare a politicilor active pe piața forței de muncă.

Planul de acțiune 2020 pentru antreprenoriat

Ca o completare la **Inițiativa în favoarea IMM-urilor (Small Business Act)** din aprilie 2011⁴⁶ și la comunicarea privind **Politica Industrială** adoptată în octombrie anul trecut, în ianuarie 2013, Comisia Europeană a publicat **“Planul de acțiune 2020 pentru antreprenoriat”**⁴⁷, ca parte din Strategia Europa 2020. Planul de acțiune vizează în mod special necesitatea de a se adresa tuturor grupurilor din societate - de asemenea, **tinerilor** - în scopul de a favoriza întregul potențial antreprenorial al Europei și evidențiază necesitatea: educației antreprenoriale adecvate; suport de calitate adaptat, precum și asigurarea unui acces adecvat la finanțare. Planul de acțiune stabilește o viziune reînnoită și o serie de măsuri care trebuie luate atât la nivelul statelor membre cât și la nivelul UE pentru a susține antreprenoriatul în Europa și se bazează pe următoarele trei domenii de intervenții imediate:

- Pilonul 1 – Educație și formare antreprenorială pentru a sprijini creșterea și crearea de afaceri
- Pilon 2 – Crearea unui mediu în care antreprenorii să poată prospera și să se poată dezvolta
- Pilon 3 – Rolul modelelor și adresarea grupurilor specifice

O privire de ansamblu asupra politicilor & măsurilor de sprijin din UE

Chiar dacă inițiativa **Antreprenoriatul în rândul tinerilor** ocupă pozițiile de vârf pe ordinea de zi de mult timp, pentru a asigura succesul Strategiei Europa 2020, UE încă trebuie să “stimuleze orientarea antreprenorială a tinerilor, să încurajeze creările de afaceri inovatoare și să promoveze o cultură mai prietenoasă antreprenoriatului și dezvoltării IMM-urilor”⁴⁸. Pe de o parte, există o gamă variată de programe și activități în Europa care promovează antreprenoriatul, iar pe de altă parte, există nevoia de a promova aceste inițiative mai sistematic, începând de la educație; în ciuda acestui fapt puține programe de sprijinire a dezvoltării afacerilor se adresează tinerilor fără locuri de muncă în mod special⁴⁹. Astfel, principala sarcină a politicii antreprenoriale este de a sprijini spiritul antreprenor al oamenilor, de exemplu, prin programe de educație specifice, acces la fonduri, rețele și structuri de îndrumare și sprijin în favoarea antreprenoriatului în rândul tinerilor. Comisia Europeană se angajează să promoveze educația în vederea dezvoltării antreprenoriatului la toate nivelele, de la școala primară la cursurile universitare și mai departe: “antreprenoriatul” a reprezentat o competență principală în **Cadrul European 2006 pentru Competențe Cheie**⁵⁰, și o acțiune întreprinsă în cadrul recentei **Comunicări privind Regândirea Educației**⁵¹.

Multe inițiative au fost lansate în ultimul deceniu⁵², iar această problemă capătă un aspect din ce în ce mai important pe ordinea de zi a majorității Statelor Membre:

- **Programul de învățare pe tot parcursul vieții(LLP);**
- **Tineretul în acțiune (YIA);**
- **Programul pentru inovație și antreprenoriat (EIP);**
- **Fondul social european(ESF);**

46 COM(2011)78 final (adoptat 23/02/2011), Inițiativa privind IMM-urile în Europa.

47 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/entrepreneurship-2020/index_en.htm

48 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/education-training-entrepreneurship/index_en.htm

49 EC-OECD Sinteză cu privire la antreprenoriatul în rândul tinerilor în Europa (2012).

50 Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 Decembrie 2006 cu privire la competențele cheie a programelor de învățare pe tot parcursul vieții.

51 Comisia a adoptat pe 20 Noiembrie 2012 o comunicare de "regândire a educației" (COM (2012) 669) http://ec.europa.eu/education/news/rethinking_en.htm

52 Pentru mai multe informații cu privire la proiecte, colecții de bune practici, documente de politici, rapoarte și studii, organizate în jurul domeniilor tematice sau inițiativelor majore lansate de Comisie, vezi următoarea pagină: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/education-training-entrepreneurship/index_en.htm

- **Instrumentul european de microfinanțare progres (microfinanțare progres);**
- **Alte instrumente UE de finanțare.**

PERSPECTIVA ȚĂRILOR PARTENERE: CIFRE & MĂSURI

BELGIA

Belgia este afectată de o participare pe piața forței de muncă sub medie și stagnantă precum și de disparități cu privire la rata ridicată de ocupare a forței de muncă și șomaj existente între regiuni și subgrupuri. Grupurile de indivizi cu cel mai mic nivel de participare pe piața forței de muncă îi includ pe cei cu familii de migranți, tinerii și adulții slab calificați din toate regiunile. Aceste grupuri sunt, de asemenea, expuse la riscuri mai mari de sărăcie și excluziune socială. În luna martie 2013, rata șomajului în rândul tinerilor în Belgia a fost de 22,4%, ceea ce înseamnă un număr de șomeri tineri în jurul valorii de 93.000. Șomajul în rândul tinerilor este o problemă mai acută în Valonia și Bruxelles decât în Flandra. Deși criza economică a avut un impact mai sever asupra șomajului în rândul tinerilor din Flandra, dezechilibrul rămâne totuși în mare parte nefavorabil regiunilor Valonia și Bruxelles. Șomajul în rândul tinerilor este atribuit problemelor structurale din Flandra, comparativ cu Bruxelles și Valonia unde nivelul scăzut de calificare și creșterea ratei abandonului școlar sunt factori importanți. În Belgia, relativ puțini oameni întrevăd defășurarea de activități independente ca pe o opțiune de dorit și posibilă, comparativ cu persoanele din UE în ansamblu, chiar dacă numărul acestora a crescut începând cu anul 2009. Pentru a combate și preveni șomajul în rândul tinerilor, Belgia a identificat patru priorități cheie și una dintre ele este sprijinirea desfășurării de activități independente. Guvernul federal, precum și cele regionale, au luat unele măsuri de stimulare a spiritului antreprenorial și de desfășurare de activități independente.

FRANȚA

Dinamismul antreprenorial din Franța este real, așa cum demonstrează numărul din ce în ce mai mare de activități independente înregistrat în ultimii zece ani: 210,000 de firme înființate în 2000, 330,000 în 2008 și 550,000 în 2011 (datorită implementării statutului de proprietar unic). Imaginea asupra antreprenorilor este una chiar pozitivă: 65% dintre francezi consideră că profesia de antreprenor este o alegere de carieră bună, un procent asemănător cu cel din Statele Unite și mult mai ridicat decât cel din Germania și Marea Britanie (50%). Franța deține un real potențial antreprenorial dar acesta este încă neexploatat. Există un decalaj real între intenția de a fonda o activitate antreprenorială și punerea în practică a acestei intenții. Numai 30% dintre francezi precum și 30% dintre britanici și germani consideră că vor putea deveni independenți din punct de vedere economic în următorii 5 ani (în comparație cu 35% dintre americani).

Cifre mai specifice pot fi identificate cu privire la tineri. În 2010, 24% dintre antreprenori aveau până în 30 de ani, dintre care 8% până în 25. La trei ani după înființare, 59% dintre afacerile create de tineri încă funcționează. Conform tinerilor francezi, să înveți să controlezi și să conduci o echipă, să fii organizat și să nu devii copleșit reprezintă calitățile esențiale ale antreprenorilor. Totuși, această viziune s-a schimbat atunci când au demarat propriile lor afaceri. Să fii autonom, să îți asumi luarea deciziilor (39%), să muncești din greu (31%) și să coordonezi întreaga activitate administrativă (29%) par acum să fie abilitățile necsare pentru a administra o afacere. În 2012, 37% dintre tineri își plănuiau să înființeze sau să cumpere o firmă într-o zi iar dintre aceștia 44% spuneau că vor să facă acest pas în următorii cinci ani. Cu toate acestea, studiile tind să re-evalueze aceste cifre luând în considerare câteva diferențe și variații existente între proiectele tinerilor. Conform APCE (Agenția pentru înființarea de întreprinderi), atitudinea antreprenorială este puternic afectată de caracteristici legate de cunoștințe și experiența în înființarea unei afaceri și antreprenoriat.

Procentul scăzut al educației antreprenoriale în sectoarele de învățământ primar și secundar este unul dintre principalele obstacole în crearea de afaceri. Acesta, împreună cu nivelul abilităților antreprenoriale, este considerat în Franța, ca fiind cel mai important obstacol în calea activităților antreprenoriale.

ITALIA

Sprrijinirea antreprenoriatului în rândul tinerilor poate fi implementată prin diferite tipuri de politici și programe, variind de la educația antreprenorială până la sprijinul economic și tehnic acordat noilor antreprenori.

În Italia, nu există o strategie națională specifică pentru educația antreprenorială cu excepția modelelor profesionale și tehnice. Cu toate acestea, educația antreprenorială este integrată în unele discipline opționale în ISCED 2 și 3 și este inclusă în una dintre disciplinele obligatorii într-o anumită ramură a ISCED 3⁵³.

În ceea ce privește acordarea de sprijin practic și stimulente pentru antreprenoriat, Ministerul Dezvoltării Economice și Ministerul Economiei și Finanțelor oferă periodic stimulente, în special instrumente de sprijin financiar și împrumuturi subvenționate, pentru noile afaceri, în special cele înființate de către tineri.

Unele dintre principalele intervenții în domeniul antreprenoriatului în rândul tinerilor la nivel național datează din anii 1990.

În 2000, Decretul lege n. 185 ("Stimulente pentru antreprenoriat și activități independente"), a stabilit acordarea de stimulente antreprenorilor.

Câteva oportunități noi au fost de asemenea introduse în ultimii ani. În 2011, articolul 27 din Decretul-lege 98/2011 a introdus un regim fiscal mai favorabil pentru tinerii întreprinzători, începând cu 1 ianuarie 2012. În 2012, Decretul lege 1/2012 (introducând noul articol 2463 - bis din Codul civil italian, mai târziu transformat în Legea 27/ 2012) a introdus o versiune nouă și simplificată de "societate cu răspundere limitată" (așa numita "SRL"), care necesită un capital de doar 1 euro, pentru a favoriza activitățile economice ale tinerilor întreprinzători și înființările de societăți. Această oportunitate este oferită numai acționarilor sub 35 de ani și include și alte simplificări procedurale, în special Actul Constitutiv și înregistrarea societății la registrul de afaceri sunt scutite de taxe de timbru și secretariat, precum și din taxele notariale.

Fondurile structurale europene joacă de asemenea un rol fundamental în favoarea antreprenoriatului în rândul tinerilor. În cadrul primei și celei de-a doua reprogramări a Planului de acțiune de coeziune - instrument strategic pentru reprogramarea programelor co-finanțate prin fondurile structurale UE 2007-2013, care vizează accelerarea și îmbunătățirea utilizării fondurilor - 50 de milioane de euro au fost reprogramate ca noi surse de finanțare a activităților independente și a antreprenoriatului în rândul tinerilor, prin prevederile din Decretul-lege 185/2000, cu fonduri provenite atât din FEDR și FSE. Prin astfel de resurse, scopul a fost de a finanța aproximativ 1.500 de proiecte până în 2015. Alte 60 de milioane de euro au fost alocați pentru continuarea acestei activități de Fondul de Dezvoltare și de coeziune (Fondo pe lo Sviluppo e la Coesione, FSC, fostul Fondo pe Le Aree sottosviluppate, FAS).

În cea de-a treia reprogramare a Planului de acțiune de coeziune (decembrie 2012), unul dintre cele nouă puncte de pe lista politicilor anti-ciclice este promovarea noului antreprenoriat, cu obiectivul de a consolida potențialul de inovare a sistemului antreprenorial, de a sprijini accesul la antreprenorial al tinerilor și de a favoriza înființarea de întreprinderi inovatoare. În jur de 205 milioane de euro sunt alocați pentru această linie de intervenție. Instrumentele naționale și regionale vor fi utilizate pentru a sprijini noile activități de antreprenoriat, în special în sectoarele inovatoare și cu o implicare deosebită a populației celei mai tinere. La nivel național, această intervenție va include utilizarea măsurilor introduse prin Decretul-lege 179/2012 favorizând crearea

53 Educație antreprenorială în școlile din Europa, Comisia Europeană, 2012.

de întreprinderi inovatoare, cu costuri mai scăzute de înființare și o simplificare a sarcinilor administrative.

ROMÂNIA

În România, există două programe care abordează antreprenoriatul în rândul tinerilor:

1. SRL D – este un program de sprijinire a tinerilor în înființarea unei afaceri.
2. Programul Start: acest program urmărește dezvoltarea antreprenoriatului în rândul tinerilor și facilitarea accesului tinerilor la finanțare.

Ambele programe sunt dedicate tinerilor. Bineînțeles, antreprenoriatul în rândul tinerilor poate fi de asemenea integrat în alte programe finanțate din fonduri publice dar acelea nu sunt dedicat exclusiv tinerilor.

Fondurile structurale sunt de asemenea folosite în vederea promovării antreprenoriatului în rândul tinerilor. Există 2 fonduri în mod special legate de antreprenoriatul în rândul tinerilor.

- 1) Fondul Social European (FSE) care în România finanțează un program operațional numit Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane. În cadrul acestui program există un domeniu major de intervenție care se numește.
- 2) Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) - Programul Național de Dezvoltare Rurală, domeniul major de intervenție. Obiectivul acestui domeniu major de intervenție este creșterea numărului de tineri agricultori care încep o activitate de exploatare agricolă și promovarea investițiilor în sectorul agricol. Tânărul trebuie să fie managerul unei ferme și trebuie să obțină profit. Suma maximă ce poate fi primită pentru fiecare hectar lucrat este de 40.000 de euro. Acest program trebuie menționat întrucât ferma ar putea fi văzută ca o afacere și această intervenție majoră ar putea fi considerată ca o măsură de promovare a antreprenoriatului în rândul tinerilor.

SPANIA

Sistemul spaniol prevede anumite măsuri pentru a susține și promova antreprenoriatul.

- Taxa forfetară pentru tinerii lucrători care defășoară activități independente (Contribuție fixă la Asigurările sociale): Tinerii lucrători independenți care se înregistrează pentru prima dată în cadrul Regimului Special pentru lucrători care defășoară activități independente (RETA) vor avea o reducere de 80% în primele șase luni din contribuția minimă pentru cheltuieli neprevăzute.
- Compatibilitatea ajutorului de șomaj cu înființarea unei activități independente: Acest program permite încasarea unui ajutor de șomaj pentru maxim nouă luni pe parcursul desfășurării unei activități independente.
- Posibilități mai mari de valorificare a indemnizației de șomaj: Va fi posibil pentru cei care primesc ajutor de șomaj să valorifice această sumă până la o sumă forfetară de 100% cu scopul de a asigura o contribuție la capitalul social al oricărui tip de societate comercială, cu condiția stabilirii unei relații deschise cu societatea și ca aceasta să fie o firmă nou înființată. Mai mult, valorificarea ajutorului de șomaj poate fi folosită de noul antreprenor la achiziționarea de servicii de consultanță, pregătire și informare și pentru a acoperi costurile înființării noii firme.
- Finanțare sporită pentru lucrătorii care desfășoară activități independente și antreprenori: Această măsură urmărește finanțarea, prin intermediul diferitelor departamente ministeriale care au competențe în acest domeniu, sub formă de capital inițial, microcredite, credite participante și de tip "angel funding" (investitori informali) pentru a

facilita înființarea de companii și pentru a finanța activitățile majore în procesele de înființare și de implementare.

- Îmbunătățirea marjei de siguranță pentru lucrătorii care desfășoară activități independente care să le permită o a doua oportunitate: Această măsură permite lucrătorilor să primească încă o dată ajutor de șomaj după desfășurarea activităților independente, dacă, după maxim cinci ani de la înființarea activității independente, ei părăsesc sistemul care guvernează activitățile independente.
- Crearea birourilor în Serviciile Publice de ocupare a unui loc de muncă cu specializare în consiliere în sprijin pentru noii antreprenori: Inițiativele vor fi stabilite - în colaborare cu comunitățile autonome – pentru a urmări și sprijinii întreprinzătorii care optează pentru valorificarea ajutorului de șomaj folosind formule de asistență tehnică și contribuie, pe cât posibil, la succesul proiectului .
- Contract “GENERAȚII”. Stimulente pentru angajarea indivizilor cu experiență pentru a lucra în proiecte antreprenoriale tinere și noi: Acesta este un stimulent pentru ocuparea forței de muncă, care își propune să încurajeze tinerii lucrători independenți de a angaja șomeri pe termen lung cu vârsta de peste 45 de ani, care pot oferi experiența de care aceștia au nevoie pentru a avea succes. Reducerea de contribuții de asigurări sociale a angajatorului pentru cheltuieli neprevăzute va fi de 100% pe parcursul primului an din contract.
- Promovarea economiei sociale și a antreprenoriatului colectiv: Scopul este de a promova spiritul antreprenorial colectiv și de a încuraja includerea tinerilor șomeri sub 30 de ani în întreprinderile de economie socială. Includerea persoanelor cu vârste de până la 30 de ani va fi încurajată în cooperative și companii deținute de lucrători, în calitate de parteneri de lucru și a șomerilor tineri cu risc de excludere socială în întreprinderile de inserție socială printr-o reducere de 800 de euro pe an pentru un total de trei ani, din contribuțiile de asigurări sociale datorate de angajator.

Fondurile Structurale sunt de asemenea folosite în vederea promovării antreprenoriatului în rândul tinerilor. În cadrul Strategiei pentru Antreprenoriat și Ocuparea Forței de Muncă în rândul Tinerilor 2013-2016, un buget de 4,485 miliarde euro a fost alocat de guvern pentru această strategie. Din această sumă, aproximativ 2.4 miliarde euro sunt furnizați de Administrația de Stat și puțin peste 1.1 miliarde de la Fondul Social European. Noile măsuri de urgență vor avea un impact economic în decursul celor 4 ani de implementare a Strategiei de peste 1.75 miliarde, dintre care 40% urmăresc încurajarea angajării, 38% vor servi promovării desfășurării de activități independente și antreprenoriatului și 22% vor fi alocați pentru formare și mediere. În ceea ce privește celelalte măsuri care urmează să fie adoptate pe parcursul celor 4 ani de implementare a Strategiei, există de asemenea o prevedere bugetară suplimentară de 1.7 miliarde euro din care cel puțin 50% vor fi alocați pentru acțiuni întreprinse în domeniul formării și educației.

ANALIZA COSTURILOR: IMPACTUL SOCIAL AL ȘOMAJULUI EXISTENT ÎN RÂNDUL POPULAȚIEI TINERE LA COMPETIȚIILE NAȚIONALE ȘI LOCALE ÎN CADRUL ȚĂRILOR PARTENERE

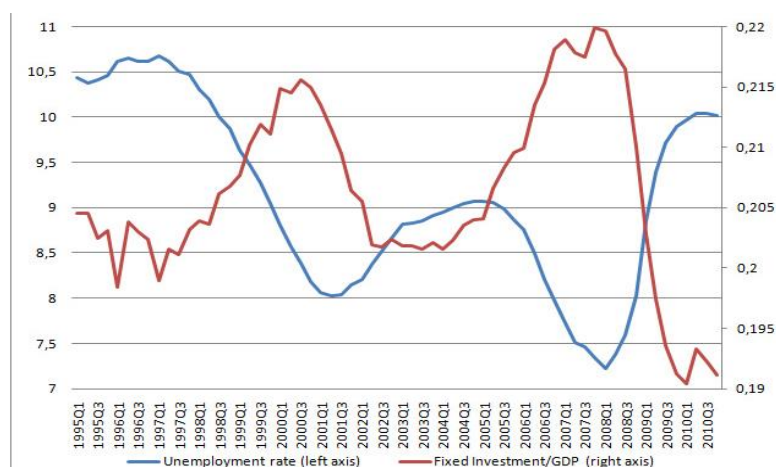
Șomajul în rândul populației tinere este una dintre cele mai imperioase probleme cu care se confruntă multe țări europene și chiar în UE în ansamblu începând cu anul 2009. Gravitatea problemei, precum și măsurile care au fost adoptate la nivel european pentru a aborda acest aspect, au fost discutate anterior. Cu toate acestea, merită să amintim că situația este încă alarmantă. Numărul șomerilor tineri care caută în mod activ de lucru în Europa se ridică la aproximativ 6 milioane (23 ~ 24%), cu valori maxime de 59,2% și de 56,5% în Grecia și Spania, respectiv, în timp ce previziunile pentru trimestrele următoare nu ne permit să întrevădem nicio îmbunătățire. Efectele acestui fenomen sunt, desigur, diverse și diferă în funcție de țara care este luată în considerare, dar, totuși, pot fi evidențiate câteva modele generale. Costurile sociale care decurg la nivelul UE și al statelor sale membre din șomajul existent în rândul tinerilor sunt tratate în următoarele paragrafe.

COSTURILE SOCIALE DETERMINATE DE ȘOMAJUL EXISTENT ÎN RÂNDUL TINERILOR IMPACT MACROECONOMIC

Este binecunoscut faptul că șomajul are un efect negativ asupra economiei unei țări⁵⁴; scăderea veniturilor provenite din TVA și impozitul pe venit are efecte negative asupra deficitelor publice și determină o reducere a investițiilor și a PIB-ului [FIGURA 1] – în cazul în care nu influențează complet negativ aceste aspecte.⁵⁵

Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă (Eurofound) a estimat costul determinat de șomajul existent în rândul populației tinere pentru

zona UE la 153 miliarde €, ⁵⁶ iar reintegrarea unei părți din această forță de muncă pe piața forței de muncă – chiar numai 10 % – ar ajuta statele membre să economisească zeci de miliarde; aceste

54 O. Blanchard & D. H. Johnson "Macroeconomia" (6th ed.), Prentice Hall, 2012. P. Krugman & R. Wells "Macroeconomia" Worth Publishers, 2012.

55 Rata de creștere a PIB-ului în UE pentru 2012 a scăzut la - 0,4 și se estimează o scădere de până la - 0,1 în 2013; Vezi Eurostat : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tec00115&language=en>

56 "Costul determinat de incapacitatea de a integra 14 milioane de tineri cu vârste cuprinse între 15 și 25 de ani pe piața forței de muncă este estimate ca fiind de aproximativ 1.21% din PIB-ul UE ; <http://www.european-council.europa.eu/home-page/highlights/eu-leaders-agree-measures-to-fight-youth-unemployment?lang=en>

cifre sunt într-adevăr interesante dacă sunt privite în lumina eforturilor financiare echilibrate pe care UE le-a întreprins în încercarea de a aborda criza financiară și criza locurilor de muncă.⁵⁷

FIGURA 1: Rata șomajului & PIB investiții în UE – Banca Europeană Centrală

PREOCUPĂRI SOCIALE CA URMARE A DENATURĂRII SURVENITE PE PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ

Unele dovezi foarte vizibile și generalizate ale efectelor șomajului în rândul tinerilor pot fi identificate în distorsiunile pe care aceste aspecte le provoacă pe piața forței de muncă: consecințele structurale și pe termen lung referitoare la creștere și ratele ridicate ale șomajului în rândul tinerilor, cum ar fi cele înregistrate în UE în acești ani sunt severe și au efecte negative asupra aspectelor fundamentale ale pieței forței de muncă. Efectele pe termen scurt, cum ar fi nepotrivirea calificărilor lucrătorilor, combinate cu o calitate mai slabă a mediei locurilor de muncă disponibile, provoacă ineficiențe în tranziția tinerilor de la educație la activitatea profesională și distorsiuni implicite în realocarea resurselor între zonele și sectoarele economice: șomajul fiind la rate ridicate de ceva timp în UE, este într-adevăr remarcabil că piața muncii mai are nevoie de încă 2 milioane de lucrători pentru a ocupa posturile vacante.⁵⁸

Nepotrivirea de calificare

Una dintre principalele preocupări, așa cum admit instituțiile UE,⁵⁹ este așa numita nepotrivire de calificare: în prezent tinerii din Europa ocupă profesii pentru care sunt supra-calificați, de unde decurge o valorificare insuficientă a competențelor lor sau ocupă poziții care necesită competențe pe care aceștia nu le dețin. Aceștia sunt fie supra-calificați pentru slujba respectivă sau – din cauza experienței limitate – nu dețin competențele necesare pentru locurile de muncă vacante.⁶⁰

Scăderea calității locurilor de muncă și formării

Dificultatea sporită de a găsi un loc de muncă,⁶¹ și de a rămâne activ pe piața muncii, după cum am văzut, forțează lucrătorii tineri să accepte poziții care nu optimizează calificarea lor; în plus, șomajul existent în rândul tinerilor și oferta de forță de muncă în exces îi forțează de asemenea pe cei care caută un loc de muncă să accepte așa-numitele slujbe slab-plătite, cum ar fi slujbe temporare, neplătite, cu normă redusă sau locuri de muncă informale din cauza prelungirii duratei șomajului și activității de căutare a unui loc de muncă.⁶²

Deficitele înregistrate cu privire la activitățile profesionale decente și locurile de muncă de calitate inferioară se traduc, în cazul tinerilor care încearcă să scape de șomaj, în statut modest de angajat, contracte informale, sărăcie și salarii reduse. Pe deasupra, în procesul de ocupare a locurilor de muncă informale, tinerii lucrează frecvent în condiții precare și din ce în ce mai expuse riscurilor profesionale și nesiguranței.⁶³

O GENERAȚIE ‘ÎNSPĂIMÂNTATĂ’: INEGALITATE SOCIALĂ, MARGINALIZARE ȘI PIERDEREA ÎNCREDERII ÎN INSTITUȚIILE POLITICE

57 Sume diferite au fost alocate instituțiilor financiare pentru așa numitele planuri de salvare și asistență în inserția profesională, și anume 700 miliarde € pentru prima categorie și 8 pentru cea de-a doua categorie: vezi P. Spiegel “Zona euro mărește fondul de salvare la 700 miliarde €”, *Financial Times* 30/3/2012; P. Krugman “Nebunia de austeritate a Europei”, *The New York Times*, 27/09/2012; 10.7.2013 comunicat de presă al Direcției de Afaceri Sociale și Ocuparea Forței de Muncă din cadrul Parlamentului European, <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/empl/home>; și Iremărcile OIM cu privire la austeritate și necesitatea unor politici cu referire la ocuparea forței de muncă, http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_209716/lang-en/index.htm.

58 Comisia Europeană, DG de Ocupare a Forței de muncă, Afaceri Sociale și Incluziune, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1036>.

59 Consiliul European 27/28 iunie 2013, Concluzii, EUCO 104/2/13 REV 2; Comisia Europeană, *Muncind împreună pentru tinerii Europei: Un apel la acțiune cu privire la șomajul existent în rândul tinerilor*, COM (2013) 447 final.

60 Supra, notă 7.

61 Supra, notă 16: șansele unui șomer tânăr de a-și găsi un loc de muncă sunt reduse – doar 29.7 % dintre persoanele cu vârste cuprinse între 15-24 ani și neangajați în anul 2010 și-au găsit o slujbă în 2011. Renunțarea devine o preocupare din ce în ce mai importantă – 12.6 % din tinerii inactivi au vrut să lucreze dar nu și-au căutat un loc de muncă în cel de-al treilea trimestru al anului 2012’.

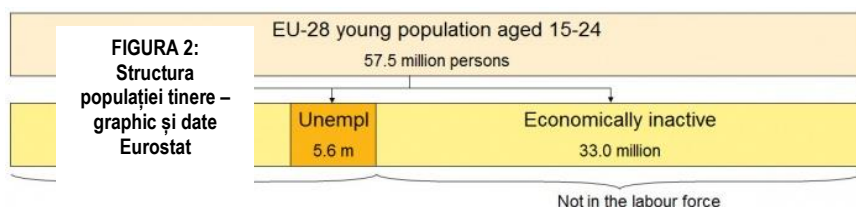
62 Supra, notele 6 și 7.

63 Consiliul European, Comitetul director privind politica socială (CDPS) “Consecințele asupra societății și a familiei și costurile implicate de șomajul existent în rândul tinerilor”, CDPS (97) 9, Strasburg, 2001

Costurile determinate de șomajul existent în rândul populației tinere sunt asociate, după cum am menționat anterior, cu pierderea capitalului uman, deteriorarea calificării, lipsa de experiență, indicii de productivitate scăzută a lucrătorilor; cu cât se prelungește mai mult durată șomajului cu atât mai mult și mai profund par să dureze aceste efecte.⁶⁴ Studiile au demonstrat de asemenea că șomajul în rândul populației tinere determină apariția câtorva efecte nocive asupra unor aspecte ale vieții precum satisfacție, viața de familie, sănătate și fericire.⁶⁵ Șomajul în rândul populației tinere este adesea privit ca determinând apariția unor probleme sociale de mare importanță, precum excludere socială, marginalizare, delinvență și sărăcie – de exemplu definirea marginalizării ia în considerare durată șomajului individului.

Excluderea socială, marginalizarea și grupul NEET

În ciuda excepțiilor și prudențelor, cifrele referitoare la populația tânără șomeră, chiar luând în considerare diferența dintre rata șomajului și proporția șomajului – cel din urmă criteriu incluzând întreaga populația tânără, nu numai forța de muncă [FIGURA 2] – sunt alarmante.⁶⁶

Young population aged 15-24 – tineri cu vârste cuprinse între 15 și 24

Employed – angajați

Unemployed – șomeri

Economically inactive – inactivi din punct de vedere economic

Labour force – piața forței de muncă

Not in the labour force – neincluși în piața forței de muncă

Cu atât mai mult, dacă ne gândim la durată acestei valori de vârf a șomajului și la implicata durată a șomajului existent în rândul tinerilor: doi din zece tineri șomeri și-au căutat o slujbă în ultimul an și având în vedere revenirea latentă a economiei europene, mult mai lentă decât s-a sperat, aceste cifre par să rămână ridicate pentru o perioadă lungă de timp,⁶⁷ întrucât durată și dimensiunea acestei recesiuni au avut efecte mai serioase asupra șomajului existent în rândul tinerilor decât cele precedente.⁶⁸

Pentru mulți tineri, șomajul și inactivitatea sunt cauza deficiențelor existente în ceea ce privește nivelul de trai, determinând descurajare, acumularea de diverse dezavantaje, slăbirea legăturilor și relațiilor sociale, accesul inegal și redus la mai multe rețele, bunuri și servicii și creșterea incidenței problemelor psihologice, fizice și sociale. Dintr-o perspectivă colectivă, șomajul în rândul tinerilor reprezintă o pierdere de capital uman, o presiune insuportabilă asupra finanțelor publice și a bugetelor – lipsa contribuțiilor la asigurările sociale, reducerea impozitelor directe și indirecte,

⁶⁴ Supra, nota 22.

⁶⁵ Supra, nota 19. D. N. F. Bell & D. G. Blanchflower, "Ce măsuri ar trebui luate în legătura cu creșterea șomajului în Marea Britanie", IZA Document de lucru 4040, 2009.

⁶⁶ Supra, nota 2; "rata ridicată a șomajului în rândul tinerilor reflectă dificultățile cu care se confruntă tinerii în găsirea de locuri de muncă. Cu toate acestea ... mulți tineri sunt înscriși la cursuri de zi și, prin urmare, nici nu lucrează, nici nu sunt în căutarea unui loc de muncă (astfel încât aceștia nu fac parte din forța de muncă utilizată ca numitor pentru calcularea ratei șomajului) ... proporția șomajului calculează cota de șomeri pentru întreaga populație ... [și] în UE [proporțiile] sunt mult mai mici decât rata șomajului în rândul tinerilor, acestea au crescut însă din 2008 ca urmare a efectelor crizei de pe piața forței de muncă."

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Participarea_tinerilor_la_procesul_de_educatie_si_pe_piața_muncii

⁶⁷ Supra, nota 34; vezi de asemenea ILO News, Cu zece milioane mai mulți șomeri în Europa decât în 2008, 8/04/2013,

http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_209716/lang--en/index.htm

⁶⁸ Supra, nota 42.

venituri mai mici și mai puțin consum, etc., paragraful 1 - și consecințe asupra bunăstării și serviciilor de sănătate.⁶⁹

Mai mult și poate și mai important, efectele sociale ale ratelor ridicate de șomaj în rândul tinerilor și șomajul în general amenință coeziunea socială inter-regională și generală, accentuând decalajele între forța de lucru a societății și populația șomeră, cauzând înstrăinarea celei de-a doua categorii și punând presiune pe solidaritatea dintre cei care dețin o slujbă și cei care nu dețin.

Situația prezentă a ratelor șomajului contribuie la adâncirea inegalităților dintre venituri, un aspect important în ceea ce privește coeziunea socială în multe economii dezvoltate și care este alimentat de șomaj și de descurajarea creării de locuri de muncă. Coeficientul Gini, care măsoară inegalitatea, se estimează a fi crescut din cauza șomajului tinerilor cu o medie de 4% în zona OCDE și cu 8% în țările UE care au fost cel mai mult afectate de acest fenomen – Grecia, Irlanda, Italia, Portugalia, Spania.

Numărul persoanelor inactive a atras atenția întrucât acesta este strict legat de șomajul existent în rândul tinerilor: ridică preocupări similare întrucât împărtășește probleme similare, fiind prin urmare susceptibil de a genera consecințe sociale similare. Semnul cu adevărat alarmant asupra căruia se concentrează instituțiile este sentimentul acut de descurajare existent în rândul oamenilor: dovadă a acestuia este numărul din ce în ce mai mare de indivizi NEET (care nu sunt implicați nici în educație, nici în ocuparea unui loc de muncă nici în programele de formare), care nu vor îmbunătăți inserția profesională și sunt prin urmare considerați în mod special ca prezentând riscul de a fi marginalizați și excluși social.⁷⁰

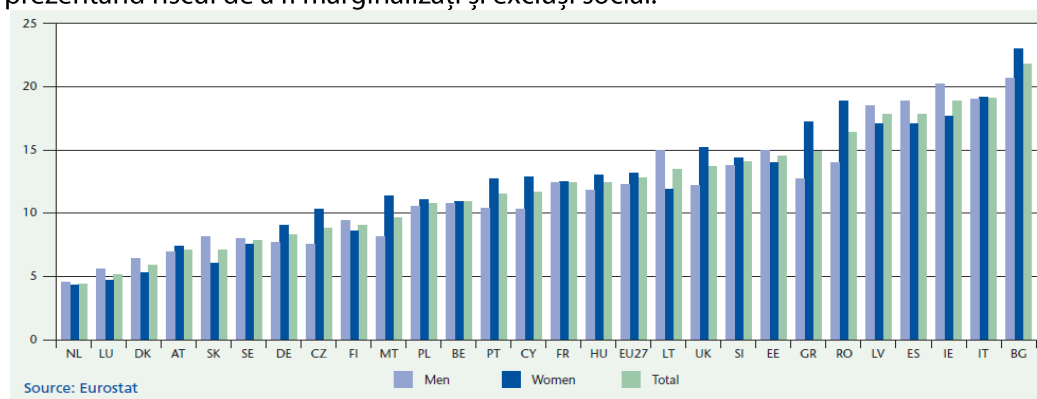

FIGURA 3:
Procentul
NEET în UE
în 2010 –
grafice
Eurofound

Procentul indivizilor încadrați în grupul NEET în Europa a crescut recent și acum depășește 15%; acești indivizi care au abandonat recent educația și programele de formare reprezintă un grup cu risc ridicat iar în rândul populației tinere 12.9% erau încadrați în grupul NEET în anul 2011.⁷¹ Riscul de a deveni parte din grupul NEET este mai mare în acele țări care se confruntă cu consecințe mai severe ale crizei și rate mai ridicate ale șomajului [FIGURA 3].

Conform Eurofound, această situație poate determina apariția câtorva "condiții sociale negative, precum izolarea, ocuparea locurilor de muncă nesigure și slab plătite, delinquență, probleme de sănătate fizică și mentală."⁷² Situația tinerilor aparținând grupului NEET nu reprezintă o problemă numai la nivel de indivizi, care este în mod evident considerată a fi inactivitatea lor, ci și pentru societate ca întreg [TABEL 1]: acest grup are impact asupra finanțelor publice cu privire la creșterea costurilor de acoperire a ajutorului social, cheltuieli suplimentare pentru acoperirea costurilor ridicate din domeniul sănătății și justiției penale iar pe de altă parte pierderile determinate de funcționarea ineficientă a economiei naționale.

69 Infra, para. 4.

70 Comisia Europeană, având în vedere preocupările statelor membre UE, a preferat să folosească acest termen în studiile realizate în locul termenului "sărăcie"; literatura de specialitate folosește de asemenea "întreruperea legăturilor", H. Dietrich, "Șomajul tinerilor în Europa – Considerații teoretice și contatări empirice", Friederich Ebert Stiftung Study, 2012.

71 Supra, nota 6.

72 Supra, nota 42.

Țara	Costuri resurse (miliarde €)	Costuri finanțe publice (miliarde €)	Costuri NEET (miliarde €)	Costuri determinate de NEET ca și cotă din PIB (%)
BELGIUA	3.437	0.734	4.171	1.2
UE	93.889	7.431	101.320	1.1
FRANȚA	NA	NA	NA	NA
ITALIA	26.327	0.304	26.631	1.7
ROMANIA	1.170	0.031	1.201	0.9
SPANIA	10.472	0.935	11.406	1.1

TABEL 1: Costul determinat de grupul NEET în unele țări UE – Eurofound.

Preocupările legate de consecințele determinate de grupurile de indivizi NEET cu privire la implicarea în activitățile sociale și politice se raportează la riscul prezentat de acest grup de tineri de a fi excluși din societatea civilă, preocupări care au fost determinate de demonstrațiile tinerilor din Italia și Spania pe de o parte și de intensificarea mișcărilor politice de dreapta din nordul și estul Europei.⁷³ De fapt, dificultățile economice care decurg din lipsa de activitate și neocuparea forței de muncă sunt recunoscute de mulți ca determinând marginalizarea și tulburările sociale; nu din întâmplare termenul de ‘excluziune socială’ este folosit ca un substitut pentru termenul sărăcie de către Comisia Europeană, întrucât cel din urmă, care face parte dintre riscurile determinate de șomajul existent în rândul tinerilor, este unul dintre factorii care descurajează cel mai mult implicarea socială a celor afectați, exploataând încrederea acestora în societate și în instituțiile sale.

Implicare și încredere în instituțiile sociale și politice

Implicarea este strict legată de afecțiunea pentru societate, se bazează pe senzația fiecărui grup și individ că vocea sa se aude iar problemele sale sunt luate în considerare de către factorii de decizie; este exprimată prin încredere în instituțiile publice și prin gradul de implicare socială și politică. Cercetările au relevat, de pildă, că există o legătură între a fi tânăr și a fi șomer, în special cu privire la grupul NEET și între acumularea neîncrederii în instituții și nemulțumirea față de societatea civilă și implicarea politică: tinerii din grupul NEET au mai puțină încredere în astfel de instituții, precum parlamentul lor național sau UE decât studenții și angajații; aceștia se implică mai puțin în activitățile politice și probabilitatea ca aceștia să voteze la alegerile naționale este cu 35% mai mică, iar nivelul lor de implicare în activitățile sociale este la jumătate față de cel al angajaților.⁷⁴ Riscul prezentat de indivizii aparținând grupului NEET și în special riscul prezentat de sub-grupurile de indivizi șomeri, de a se retrage din societate este acum demonstrat, un procent mare din tinerii șomeri care experimentează deziluzii cu privire la politică pot serios submina legitimitatea sistemelor democratice și pune în discuție eficacitatea și existența instituțiilor internaționale – ex. UE.

Lipsa din ce în ce mai mare de implicare politică este deja o realitate, precum și faptul că aceasta diminuează încrederea în instituțiile publice [TABEL 2]. Acest lucru poate determina cazuri de înstrăinare sub forma participării la mișcări extreme politice cât și la conflicte sociale – partidele eurofobice și de dreapta dețin o importanță crescândă în câteva țări din UE.⁷⁵

	Parlam	Sistemul	Poliție	Guvern	Autorități	Medie
--	--------	----------	---------	--------	------------	-------

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Supra, nota 42.

⁷⁵ D. C. UNGER, “CONTRACTUL SOCIAL AL EUROPEI, DESTRĂMAT ÎN BUCĂRȘTI”, *THE NEW YORK TIMES*, 8/6/2013; “RIDICAREA PARTIDELOR DE DREAPTA”, *HARVARD INTERNATIONAL REVIEW*, 29/12/2012; A.GUNNAR & J.LAGEI, “OLANDA LA NORVEGIA: EUROFOBIA VA MARCA URMĂTOARELE ALEGERI”, *THE NORDIC PAGE*, 7/9/2012; “CU CONTEAZĂ MAI MULT” *THE ECONOMIST*, 11/8/2012; “CONTINENTUL FRICII: RIDICAREA POPULIȘTILOR DE DR” *SPIEGEL ONLINE*, 10/9/2010.

TABEL 2:
Încrederea în
instituțiile
publice (de la
1 la 10) –
EQS 2012

	ent	legal			locale	încredere
BELGIA	4.5	4.8	5.8	4.5	6.1	5.1
UE	4.1	4.8	6.0	4.0	5.2	4.8
FRANȚA	4.5	4.9	5.8	4.0	6.0	5.0
ITALIA	3.1	3.9	5.7	3.0	4.1	4.0
ROMANIA	2.4	3.2	4.6	2.5	4.9	3.5
SPANIA	4.2	4.5	6.1	3.7	4.9	4.6

Exemplul cel mai remarcabil de influență exercitată de șomajului existent în rândul tinerilor este contribuția sa la numărul ridicat de tulburări sociale și proteste publice care au avut loc în unele țări aflate în rândul celor cu șomaj extrem de ridicat în rândul tinerilor - de exemplu Grecia, România sau Spania, dar și în altele din nordul Africa și în Orientul Mijlociu.⁷⁶ Înțelegerea potențialului tinerilor este esențială atât pentru țările în care tineretul reprezintă cea mai mare parte a populației, cât și pentru cele în care populația îmbătrânește, deoarece generația următoare va purta chiar o povară mai mare. Lipsa de oportunități a stârnit resentimente și a subminat încrederea în instituțiile existente, inclusiv și mai ales în cele internaționale, cu un aspect îndepărtat și nedemocratic - adică UE, determinând indivizii să conteste - oarecum legitim, s-ar putea spune - structurile sociale existente. semnul întrebării - oarecum legitim, se poate argumenta - a structurilor sociale existente.⁷⁷

Se impune prezentarea unei remărci conclusive la încheierea acestei secțiuni cu scopul de a alunga impresia că șomajul în rândul tinerilor determină oarecum toți tinerii europeni să comită acte de violență necontrolate și critici nemotivate față de instituții naționale și internaționale. De fapt, ultima dintre cele menționate reprezintă doar un risc, unul mare, care a avut efectele sale binecunoscute în timpul Marii Depresiuni, între cele două războaie mondiale⁷⁸, dar tendința, în multe țări din UE este, de fapt, opusul. Mișcările sociale, care au fost atât de active în Europa - de exemplu, protestele din România în ianuarie 2012, sau mișcarea Indignados din Spania -solicitând includerea în procesele decizionale, precum și o ameliorare a proceselor democratice, nu au fost expresia unei tulburări sociale mecanic declanșat, ci mai mult o expresie publică legitimă a preocupărilor: o petiție pentru ascultare ca o cerere a unui drept, un exercițiu de identitate colectivă.⁷⁹ Majoritatea protestatarilor nu sunt intruși sau subversivi: majoritatea sunt tineri, educați, șomerii, sau se confruntă cu oarecare dificultăți sociale și/sau economice.⁸⁰ Șomerii din Europa sunt în prezent mai mulți decât multe dintre populațiile statelor membre ale UE - aceștia fiind de 26 de milioane, ar fi al 7-lea stat mai mare din UE - și cu toate acestea nu au niciun cuvânt de spus în ceea ce privește multe decizii care îi afectează,⁸¹ și au fost contestați. Mai mult decât atât, nu este întâmplător faptul că OIM a considerat în ultimul său raport cu privire la Lumea Muncii că încrederea în instituțiile guvernamentale și situația de pe piața muncii contribuie cu mai mult de jumătate la creșterea procesului de formare a indicelui de tulburări sociale. Același raport avertizează împotriva tulburărilor sociale în creștere în Europa, ca urmare a creșterii șomajului în rândul tinerilor și a inegalității veniturilor.⁸² Factorii de decizie în UE - cum s-a menționat anterior,

⁷⁶Forumul Economic Mondial, *Consiliul Agendei Globale cu privire la Șomajul în rândul tinerilor în 2013*,

<http://www.weforum.org/content/global-agenda-council-youth-unemployment-2013>

⁷⁷ Fundația internațională a lucrătorilor sociali, Șomajul în rândul tinerilor în Europa amenință o criză socială, 31/05/2013

<http://ifsw.org/news/youth-unemployment-in-europe-threatens-a-social-crisis/>

⁷⁸ Asemănările dintre cele două perioade pot fi ușor identificate, în timp ce diferențele în politicile globale sunt atât de mari încât comparația, deși sugestivă și eficientă, poate fi cu greu concepută.

⁷⁹ S. Žižek, "Bucluc în Paradis", 35 London Review of Books, n.14, 2013; F. Fukuyama "Revoluția clasei de mijloc", The Wall Street Journal, 28/6/2013.

⁸⁰ "Marșul de proteste", *The Economist*, 27/6/2013.

⁸¹ J. I. Torrealba "L'Unione Europea dei disoccupati", *Internazionale*, n. 1000, p. 43, 2013.

⁸² ILO, "Raportul privind Lumea Muncii 2013: repararea structurii economice și sociale" at http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_214476.pdf ; see also http://www.ilo.org/newyork/voices-at-work/WCMS_217280/lang--en/index.htm

paragraf 1 – nu trebuie să uite că aceasta este importanța reală a șomajului în rândul tinerilor în ceea ce privește implicarea politică: tinerii nu au renunțat (încă) să se implice, dar, așa cum sfătuiesc câteva partide eurofobice, riscurile prezentate mai sus sunt mari.

ASPECTE DEMOGRAFICE ȘI DE SĂNĂTATE

Atunci când luăm în considerare date statistice bazate pe factori demografici, precum gradul de ocupare a forței de muncă de către populația tânără, nu putem omite faptul că atât cauzele cât și consecințele fenomenului au o dimensiune demografică. Pe de o parte, oportunitățile pe care tinerii le dețin pe piața muncii sunt influențate de ponderea tinerilor în rândul populației⁸³ și de influența acelor factori demografici sub influența cărora se află piața muncii;⁸⁴ previziunile arată că schimbările demografice vor fi relevante în fiecare țară din UE, cu o scădere accentuată a creșterii populației active din punct de vedere economic – cea din urmă fiind estimată sub 0.5%.⁸⁵ Pe de altă parte, efectele sociale declanșate de șomajul în rândul tinerilor vor determina probabil schimbări și dezechilibre demografice. Prin urmare, șomajul tinerilor fiind înrădăcinat de asemenea în motive de natură demografică, va avea costuri sociale de natură demografică.

Îmbătrânirea populației și preocupările care decurg cu privire la securitatea socială.

O consecință pe termen lung a șomajului în rândul tinerilor poate apărea cu referire la rata natalității și la creșterea/scăderea numărului de familii. S-a demonstrat de fapt că situația șomajului sau locurile de muncă precare, care la rândul lor determină insecuritatea financiară, și mai mult instabilitatea personală, determină oamenii să amâne luarea deciziilor importante care le afectează permanent situația lor și care au implicații economice, cum ar fi căsătoria și formarea unei familii – nașterea copiilor.⁸⁶ În special în cazul femeilor, datele disponibile arată că a deveni mamă se consideră a fi o dificultate în plus în urmarea carierei și va influența negativ salariul pe care angajatul îl poate obține; aceeași tendință – deși ușor atenuată – se întâlnește în cazul bărbaților care iau în considerare posibilitatea de a deveni părinte sau de a se căsători. De fapt, responsabilitățile de îngrijire față de cei care depind de ei reprezintă unul dintre principalele motive pentru care tinerii nu sunt capabili să dețină un loc de muncă plătit.⁸⁷

Mai mult, părinții care caută un loc de muncă vor avea dificultăți mai mari în încercarea de a rămâne pe piața forței de muncă datorită flexibilității mari a indivizilor fără copii.⁸⁸

Cel de-al treilea sondaj realizat de Eurofound⁸⁹ în 2012 privind calitatea vieții în Europa evidențiază faptul că tinerii angajați care dețin responsabilități de creștere a copiilor se simt mai nesiguri în legătură cu păstrarea locului de muncă decât aceia care nu au astfel de responsabilități. Conflictul din cadrul sau între viața de familie și viața profesională este mai acut în prezența responsabilității de creștere a copiilor [TABEL 3].

	Nr de conflicte mici	Conflict la locul de muncă sau acasă	Conflict la locul de muncă și acasă
--	----------------------	--------------------------------------	-------------------------------------

⁸³ e.g. Așa numita generație baby-boom (generația născută de după al doilea Război Mondial) a intrat pe piața forței de muncă în perioada în care economia se dezvoltă, în timp ce următoarele generații se confruntă cu efectele recesiunilor economice din anii 1970 și 1980 la care se adaugă concurența cu generația baby-boom, supra; nota 32.

⁸⁴ Demografia influențează economia, ratele ocupării forței de muncă și dezvoltarea; de exemplu, dacă luăm în considerare variabile precum îmbătrânirea populației și ponderea celor care rămân/devin economic activi. Nu întâmplător vârsta de pensionare a crescut în toată UE.

⁸⁵ Supra, nota 34.

⁸⁶ Supra, nota 32.

⁸⁷ D. Ahrendt, R. Anderson, J.-M. Jungblut, D. Molinuevo, E. Sándor, A. Buxbaum, and S. Pirklbauer, Îngrijirea copiilor și a celor care depind de noi: efectul asupra carierei tinerilor, Eurofound background paper, EF/13/44/EN.

⁸⁸ Sondaj asupra forței de muncă la nivel European, 2013 <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/lfs>.

⁸⁹ Supra, nota 62.

Bărbați cu responsabilități de îngrijire a copiilor	44.2	35.5	20.3
Femei cu responsabilități de îngrijire a copiilor	39.1	40.6	20.4
Bărbați fără responsabilități de îngrijire a copiilor	50.5	41.4	8.1
Femei fără responsabilități de îngrijire a copiilor	41.0	48.1	10.9

TABEL 3:

Conflict la locul de muncă-acasă și activități de creștere a copiilor pentru tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 29 – EQLS 2012

Impactul asupra familiilor

Cealaltă structură socială asupra căreia șomajul în rândul tinerilor exercită o influență negativă, pe lângă statul-națiune, este familia. Conform explicațiilor de mai sus, șomajul în rândul tinerilor exercită un efect negativ asupra procesului de formare a familiilor, dar este de asemenea o preocupare a familiilor existente și a echilibrului acestora.

Statisticile arată că, drept consecință a ratelor ridicate și prelungite ale șomajului în rândul tinerilor, tinerii sunt mai reticenti în a pleca de acasă sau de a se întoarce să locuiască cu părinții lor – dacă deja au trăit înafara căminului familial. În multe țări, tinerii nu sunt independenți și locuiesc cu părinții lor până la vârsta de aproximativ treizeci de ani. Pe lângă faptul că reprezintă o povară mare asupra economiei familiei, prin urmare generând dificultăți pentru adulți care ar putea încă avea nevoie să-și implementeze puterea de colectare a informațiilor, prezența forțată în familie a tinerilor presupune o provocare în ceea ce privește relațiile personale. Familia se va afla în situația dificilă de a trebui să sprijine moral și economic prezența permanentă a tinerilor în gospodărie – chiar prin forțarea unui membru al familiei să își găsească o slujbă suplimentară, încurajându-se în același timp să găsească ei înșiși una; activități care pot cauza tensiuni între membrii familiei și suferință. Epuizarea economică a întregii gospodării ar putea de asemenea genera alte probleme, cum ar fi acumularea insuficientă de valori materiale pentru a finanța datoriile, ipotecile și planurile de economii încheiate înainte de a ieși de pe piața muncii.⁹⁰ Dacă pe de o parte gospodăriile care dețin unul sau mai mulți șomeri, reprezintă în sondaje categoria care întâmpină mai multe dificultăți în a reuși să se descurce, șomajul este de asemenea legat de incapacitatea de a înapoia împrumuturile datorate rudelor, situații care contribuie la crearea tensiunilor și a dificultăților financiare. În cele din urmă, volumul redus de lucru într-o gospodărie crește riscul excluderii sociale a componentelor gospodăriei.⁹¹

Sporirea riscurilor legate de sănătate și a tulburărilor psihologice

Șomajului în rândul tinerilor, așa cum am anticipat mai sus, are, de asemenea influențe asupra bunăstării fizice și psihologice a indivizilor supuși. Acesta a fost asociat de mai mulți autori cu mai mulți factori precum scăderea fericirii, a satisfacției și alte probleme mentale de intensitate scăzută.⁹² Pentru tineri, senzația de eșec și de excludere din partea comunității poate reprezenta o problemă care poate duce la depresie severă. De fapt, riscul ca șomajul să afecteze negativ starea de sănătate a șomerilor este mai mare în rândul tinerilor, deoarece aceștia sunt deja implicați într-un proces de tranziție delicată de la copilărie la maturitate, prin urmare, sunt mult mai sensibili și instabili⁹³. În urma sondajelor, șomerii au fost clasificați ca fiind grupul social mai puțin fericit în rândul europenilor, în timp ce șomajul, potrivit aceluiași sondaj, este perceput ca fiind al doilea cel

⁹⁰ Supra, nota 32; see also: A. Mc Clelland & F. Macdonald, "Consecințele sociale ale șomajului", pentru Consiliul de Afaceri din Australia, 1998.

⁹¹ Supra, nota 22

⁹² Supra, nota 44; vezi de asemenea White, M., Măsuri împotriva șomajului, Institutul de studii a politicilor, Londra. 1991

⁹³ Supra, nota 22.

mai influent factor care influențează subminarea mulțumirii de sine și bunăstării, după sănătate.⁹⁴ Dacă activitatea profesională poate fi considerată pentru a defini, cel puțin parțial, statutul social al unui individ, atunci ea reprezintă modul celui individ, sau unul dintre principalele moduri, de a se integra în societate și de a obține o poziție dorită. Lipsa sau pierderea acestui statut, sau chiar a mijloacelor de realizare a acestuia, poate duce la izolare, creșterea stresului și scăderea bunăstării psihologice și fizice.

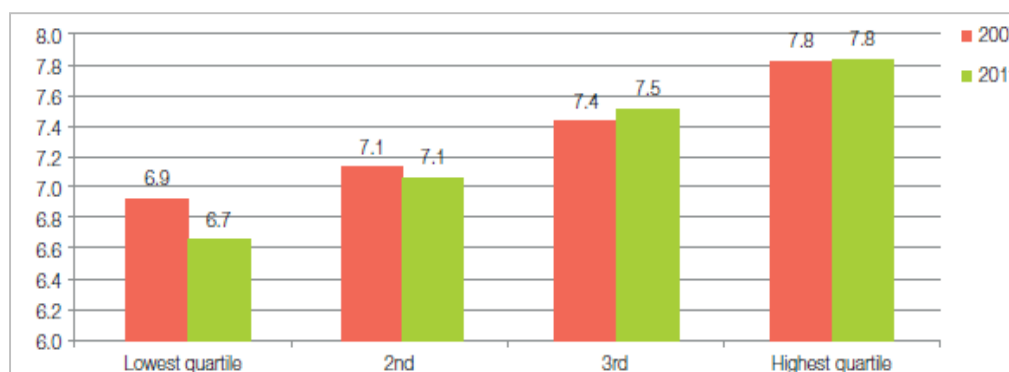

FIGURA 4:
Satisfacția funcție de sănătate considerând veniturile înainte și după criză – EQLS 2012

Acest aspect devine chiar mai adevărat dacă luăm în considerare faptul că dificultățile economice s-au dovedit a fi indirect legate de o sănătate necorepunzătoare sau chiar precară [FIGURA 4].⁹⁵ Pentru tineri, șomajul sau chiar nesiguranța locurilor de muncă în cazul celor aflați la locuri de muncă de calitate redusă, au efecte asupra nesiguranței subiective și asupra motivației și capacității de a face față provocărilor, prin urmare reprezintă a sursă imensă de stres.⁹⁶ Optimismul cu privire la viitor a înregistrat o valoare de 30% în cele țări care experimentează un șomaj extins și în rândul tinerilor, și de 80% în acele țări cu rezultate mai bune în UE cu privire la acest aspect.⁹⁷

De fapt, șomajul a fost identificat în mod repetat ca un factor de risc care favorizează apariția anumitor boli mentale – ex. depresia și a fost asociat cu efectele negative asupra ratelor mortalității: dacă nu pe termen scurt, cu privire la care datele sunt confuze, șomajul s-a dovedit a reduce speranța de viață pe termen lung.⁹⁸

În unele țări care se confruntă cu un șomaj sever în rândul tinerilor și reducerea drastică a veniturilor familiilor, recesiunea și efectele sale au fost de asemenea asociate cu o creștere a ratelor de sinucidere și violență datorate stresului și depresiei.⁹⁹ Toate acestea sunt efecte în cazul cărora șomajul în rândul tinerilor deține un rol; nu întâmplător OMS a atribuit criza economică provocărilor cu care Europa se confruntă în sectorul sănătății, alături de astfel de factori precum sporirea inegalității, îmbătrânirea populației și preponderența bolilor cronice.¹⁰⁰

⁹⁴ Supra, nota 62.

⁹⁵ Supra, nota 22; J. E. Stiglitz, "Prețul inegalității", W. W. Norton & Co., 2013.

⁹⁶ H. Chung, S. Bekker & H. Houwing, "Tinerii și piața forței de muncă post-recesiune în contextual strategiei Europa 2020" 18 *Transfer: European Review of Labour and Research*, n. 3, p. 301, 2012.

⁹⁷ Supra, nota 62.

⁹⁸ K. A. Bender, A. Economou, I. Theodossiou 152 *International Labour Review*, n. 2, 2013.

⁹⁹ Implicațiile pe termen lung le reprezintă oamenii calificați care pleacă, încetarea oportunităților de pregătire și declinul bunăstării generale a comunității, <http://ifsw.org/news/social-workers-from-austerity-affected-countries-deliver-message-to-the-eu-on-world-social-work-day/>; Vezi de asemenea, supra, nota 81, Smith, and R. L. Jin, C. P. Shah & T. J. Svoboda, "Impactul șomajului asupra sănătății: o prezentare a dovezilor", 56 *Social Science & Medicine*, p. 973, 1995.

¹⁰⁰ A. H. Leyland, "Șomajul tinerilor în vremuri de recesiune: ce oferă viitorul?" 23 *European Journal of Public Health*, n. 4, 2013.